

The Thai Bond Market Association

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับ การระดมเงินต่างประเทศ

ณิชา สุขุมานนท์

ISBN : 978-974-7361-44-5

ชื่อหนังสือ : เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับการระดมเงินต่างประเทศ

จัดทำโดย : สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย 29 อาคารวานิสสา ชั้น 21
ซอยชิดลม ถนนเพลินจิต กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์ : 0-2252-3336 โทรสาร : 0-2252-2763
<http://www.thaibma.or.th> และ <http://thaibond.com>

พิมพ์ครั้งที่ 1 : กันยายน 2550 จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

ออกแบบและจัดพิมพ์โดย : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
โทรศัพท์ : 0-2422-9000 โทรสาร : 0-2433-2742

เรื่องน่ารู้ เกี่ยวกับ
การระดมเงินต่างประเทศ

สารบัญ CONTENTS

บทนำ	3
บทที่ 1 ที่มาของแหล่งเงิน	5
บทที่ 2 ชนิดของเงินกู้	10
บทที่ 3 Syndicated Loan	16
บทที่ 4 ลักษณะทั่วไปของเงินกู้ต่างประเทศ	21
บทที่ 5 เรื่องของดอกเบี้ย	25
บทที่ 6 การชำระคืนเงินต้น	32
บทที่ 7 ค่าธรรมเนียมเงินกู้	35
บทที่ 8 การคำนวณต้นทุนเงินกู้	40
บทที่ 9 สาระสำคัญของสัญญาเงินกู้ที่ควรใส่ใจ	43
บทที่ 10 ตลาดตราสารหนี้ในต่างประเทศ	49
บทที่ 11 Commercial Paper	52
บทที่ 12 ตราสารหนี้อัตราดอกเบี้ยคงที่	60
บทที่ 13 ตราสารหนี้อัตราดอกเบี้ยลอยตัว	71
บทที่ 14 โปรแกรมตราสารหนี้	75
บทที่ 15 Asian Currency Note Program (ACN)	85
บทที่ 16 ตราสารหนี้กึ่งทุน	90
บทที่ 17 เครื่องมือบริหารจัดการความเสี่ยง	99
บทสรุป	116

บทนำ INTRODUCTION

เงินทุนจากต่างประเทศมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีหลักฐานว่าประเทศไทยมีการระดมเงินจากต่างประเทศมานานกว่าร้อยปีมาแล้ว โดยมีการออกพันธบัตรจำหน่ายในตลาดทุนต่างประเทศตั้งแต่ พ.ศ. 2448 ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 เพื่อนำเงินทุนมาใช้ในการสร้างทางรถไฟและสาธารณูปโภคอื่นๆ และนับจากประเทศไทยมีการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมาใช้เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศ บทบาทของเงินทุนจากต่างประเทศก็มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น

ในช่วงแรกๆ ของการพัฒนาเศรษฐกิจ เงินทุนจากภาคทางการ (Official Source) จะมีความสำคัญมากกว่า ได้แก่ เงินจากรัฐบาลต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ เงินเหล่านี้จะอยู่ในรูปของเงินช่วยเหลือ กับเงินกู้ที่มีเงื่อนไขผ่อนปรน ที่เรียกว่า ผ่อนปรน ก็เพราะว่ามีคุณสมบัติที่พิเศษกว่าเงินกู้ทั่วๆ ไปในสองลักษณะใหญ่ๆ คือ อัตราดอกเบี้ยถูกกว่า และอายุเงินกู้นานกว่า แต่เงินกู้ประเภทนี้มักมีข้อจำกัดในการใช้ ทำให้ไม่สามารถนำเงินกู้มาใช้ได้อย่างสะดวกเหมือนเงินกู้ภาคเอกชน ข้อจำกัดเช่นว่านี้จะกำหนดแตกต่างกันไปแล้วแต่แหล่งเงิน เช่น บางรายกำหนดว่าให้ใช้ได้เฉพาะค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินตราต่างประเทศเท่านั้น ได้แก่ การนำไปใช้ซื้อเครื่องจักรจากต่างประเทศ หรือจ้างผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ เป็นต้น การกู้เงินจากแหล่งผ่อนปรน จึงต้องมีแหล่งเงินบาทเพื่อนำมาใช้สมทบกันไปด้วย เงินกู้จากแหล่งผ่อนปรนจะนำไปใช้ในโครงการสาธารณูปโภคต่างๆ ของภาครัฐตามที่แหล่งเงินเห็นชอบ แต่แหล่งเงินบางแหล่งก็สนับสนุนให้นำเงินกู้มาใช้แก่ภาคเอกชนด้วย โดยการให้กู้แก่สถาบันการเงินภาครัฐเพื่อนำไปให้กู้ต่อแก่ภาคเอกชนในลักษณะของ Two-Step Loan

เมื่อระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศขยับสูงขึ้น เงินกู้จากภาคเอกชนเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เงินกู้จากแหล่งนี้มีความคล่องตัวสูง และมีหลายประเภทหลายลักษณะเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ ในขณะเดียวกันเมื่อประเทศมีความต้องการสินค้าประเภททุนเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้มีเงินกู้อีกประเภทหนึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย คือ สินเชื่อที่ส่งเสริมสินค้าออกของประเทศผู้ผลิต รัฐบาลของหลายประเทศจะตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อสนับสนุนสินค้าจากประเทศของตน โดยการให้เงินกู้ที่มีลักษณะผ่อนปรนแต่ผูกติดเงื่อนไขเกี่ยวกับการซื้อสินค้ามาด้วย เกิดเป็นสินเชื่อที่เรียกว่า Export Credits ซึ่งมีทั้งแหล่งเงินที่มาจากภาครัฐบาล และแหล่งเงินจากภาคเอกชนที่รัฐบาลให้การอุดหนุน นอกจากเงินกู้แล้วการระดมเงินจากต่างประเทศยังอาจทำได้ในรูปแบบของการออกตราสารจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ ซึ่งมีหลากหลายชนิดด้วยกัน

ในช่วงทศวรรษ 2530 ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง จึงมีความต้องการเงินทุนจำนวนมาก ประกอบกับระดับอัตราดอกเบี้ยในประเทศที่สูงกว่าในต่างประเทศมาก เป็นแรงจูงใจให้ธุรกิจต่างๆ หันไประดมเงินจากต่างประเทศกันมากขึ้น เพื่อลดต้นทุนดอกเบี้ย โดยไม่ได้ตระหนักถึงความเสี่ยงด้านอื่น โดยเฉพาะความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ในยุคนั้น ประเทศไทยมีการระดมเงินจากต่างประเทศในสัดส่วนที่สูง โดยเฉพาะเงินกู้ระยะสั้น เมื่อเศรษฐกิจเริ่มชะงัก และเจ้าหน้าที่ต่างประเทศเกิดความไม่มั่นใจ จึงเกิดวิกฤตการเงินติดตามมา

ในปัจจุบันการระดมเงินจากต่างประเทศชะลอตัวลงไปมากเมื่อเทียบกับช่วงทศวรรษก่อนเกิดวิกฤต เนื่องจากความต้องการเงินทุนยังไม่ขยายตัวมากนัก แหล่งเงินภายในประเทศยังสามารถรองรับได้ ระดับอัตราดอกเบี้ยในประเทศและต่างประเทศมีความใกล้เคียงกันมาก จึงไม่จูงใจให้กู้เงินจากต่างประเทศมากนัก นอกจากนี้บริษัทที่มีความต้องการเงินกู้ในสกุลต่างประเทศ หรือในกรณีที่มีความต้องการระดมเงินทุนที่มีลักษณะพิเศษที่ตลาดในประเทศไม่อาจรองรับได้ เช่น ต้องการเงินในปริมาณที่สูงมาก หรือมีอายุเงินกู้ที่ยาวมาก หรือมีโครงสร้างที่พิเศษกว่าเงินกู้ทั่วไป โดยเฉพาะประเภทที่มีส่วนประกอบของทุนเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย (Hybrid) ในกรณีเช่นนี้ ตลาดต่างประเทศที่มีการพัฒนาไปมากกว่า อาจจะทำให้ได้เปรียบกว่าการระดมเงินจากตลาดในประเทศ ดังนั้น การที่เรารู้จักเครื่องมือต่างๆ ในการระดมเงินจากต่างประเทศ ก็จะช่วยให้เรา มีทางเลือกที่กว้างขึ้น และสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาเปรียบเทียบ เพื่อตัดสินใจเลือกสิ่งที่เหมาะสมกับความต้องการและสถานการณ์ในขณะนั้นๆ

ในหนังสือเล่มนี้จะพูดถึงการระดมเงินจากตลาดต่างประเทศ ในประเภทต่างๆ ทั้งเงินกู้ และการออกตราสารหนี้ โดยจะเน้นมุมมองของผู้กู้มากกว่าผู้ให้กู้ เครื่องมือต่างๆ ที่กล่าวถึงในเล่มนี้ส่วนใหญ่ได้เคยนำมาใช้แล้วโดยผู้กู้ไทย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน แม้ว่าการระดมเงินจากต่างประเทศในระยะหลังจะชะลอตัวไปบ้าง แต่ก็หวังว่าเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่สนใจในการระดมเงินจากตลาดต่างประเทศบ้างตามสมควร

บทที่ 1 ที่มาของแหล่งเงิน

ในอดีตที่ประเทศไทยยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นของการพัฒนาทางเศรษฐกิจเงินทุนจากต่างประเทศส่วนหนึ่งจะอยู่ในรูปของเงินช่วยเหลือ (Grant) ที่เป็นเงินให้เปล่าไม่ต้องใช้คืน กับอีกประเภทหนึ่งเป็นเงินกู้แบบผ่อนปรน (Soft Loan หรือ Concessionary Loan) ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำและมีระยะเวลาผ่อนชำระคืนเงินต้นนาน บางรายนานถึง 30 ปีหรือ 50 ปีก็มี แหล่งที่มาของเงินเหล่านี้มาจากรัฐบาลของประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น รัฐบาลเยอรมัน ญี่ปุ่น สหรัฐ เป็นต้น หรือเป็นเงินจากสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารเพื่อการบูรณะและพัฒนาระหว่างประเทศ หรือที่นิยมเรียกกันสั้นๆ ว่า ธนาคารโลก (World Bank) ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank) แหล่งเงินเหล่านี้เรียกรวมๆ กันว่าแหล่งเงินภาคทางการ (Official Source)

เงินทุนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะให้แก่รัฐบาลโดยตรง เพื่อจัดสร้างโครงการสาธารณูปโภคและการก่อสร้างปัจจัยพื้นฐานต่างๆ แต่จะมีส่วนหนึ่งที่ให้แก่เอกชนด้วยโดยผ่านสถาบันการเงินในประเทศเพื่อให้สถาบันการเงินนั้นนำไปให้กู้แก่เอกชนอีกทีหนึ่ง ลักษณะของการให้กู้แบบนี้จะเรียกกันว่า Two-Step Loan และสถาบันการเงินที่ได้รับเงินกู้ประเภทนี้มักจะเป็นสถาบันการเงินพิเศษที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาภาคเศรษฐกิจโดยเฉพาะ ภาษาอังกฤษจะเรียกว่า Development Financial Institution หรือเรียกย่อๆ ว่า DFI สถาบัน DFI นี้เป็นแบบฉบับของธนาคารโลกที่เสนอแนะให้ประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายจัดตั้งขึ้น ในอดีตมีสองสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการบริหาร Two-Step Loan เหล่านี้คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) กับบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (บริษัท) โดย ธกส. ปลอมยืมให้แก่เอกชนในภาคการเกษตร ส่วนบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (บริษัท) ในภาคอุตสาหกรรม เงินกู้เหล่านี้จะกำหนดเงื่อนไขในการใช้ที่ค่อนข้างเข้มงวดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง รวมทั้งให้สอดคล้องกับนโยบายของแหล่งเงินด้วย เงินกู้แบบนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ มีอายุเงินกู้ยาว นับว่าช่วยบรรเทาภาระในการผ่อนชำระหนี้ของเจ้าของกิจการไปได้มาก ข้อเสียคือเนื่องจากเป็นสกุลเงินต่างประเทศ จึงมีความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนติดมาด้วย ซึ่งไม่ถ่วงนักในสมัย 30-40 ปีที่แล้ว ในการบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับเงินกู้ระยะยาว รัฐบาลจึงต้องหามาตรการรองรับในเรื่องนี้ เพื่อไม่ให้ตกเป็นภาระแก่ผู้ขอกู้ ข้อเสียอีกข้อหนึ่งคือการที่มีเงื่อนไขการใช้ค่อนข้างเข้มงวด ทำให้การเบิกใช้เงินเป็นไปได้ช้า แทนที่จะสามารถใช้ประโยชน์จากเงินได้อย่างเต็มที่ กลับต้องชะลอการใช้หรือเบิกใช้ได้ไม่เต็มวงเงิน เพราะคุณสมบัติของโครงการไม่ตรงกับเงื่อนไขเงินกู้ซึ่งกำหนดรายละเอียดไว้อย่างมากมาย ในประเด็นนี้ เราในฐานะผู้กู้ต้องเข้าใจและทำใจ เพราะเงินเหล่านี้เป็นเงินกู้ กึ่งเงินช่วยเหลือ ถ้าไม่กำหนดเงื่อนไขการใช้ไว้รัดกุมพอ อาจทำให้เกิดการขัดผลประโยชน์ทางธุรกิจ จนเกิดเป็นประเด็นทางการเมืองขึ้นมาก็ได้ เช่น มีการนำเงินไปให้บริษัทใหญ่ๆ กู้วงเงินกู้สูงๆ ให้กู้ได้ไม่กี่แห่งเงินก็หมด และยังไปผลิตสินค้าแข่งกับประเทศเจ้าของเงินกู้ก็กรัฐบาลก็จะถูกโจมตีจากภาคธุรกิจได้ ว่านำเงินภาษีของประชาชนไปช่วยเหลือประเทศอื่นให้เกิดการได้เปรียบทางการค้า ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ จึงทำให้เงินกู้ผ่อนปรนจากต่างประเทศต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้ไว้อย่างรัดกุม อย่างไรก็ตาม ผู้กู้ก็ต้องพิจารณาเงื่อนไขอย่างละเอียดถี่ถ้วนเช่นเดียวกัน ว่าในทางปฏิบัติจะมีอุปสรรคใดๆ หรือไม่ เพราะผู้ให้กู้ย่อมไม่สามารถเข้าใจสถานการณ์ในประเทศของเราได้อย่างถ่องแท้เท่ากับตัวเราเอง เงื่อนไขบางอย่างที่ต้องการกำหนดจึงไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง จึงต้องมีการเจรจาต่อรองกัน บางครั้ง

เจ้าหน้าที่ของแหล่งเงินที่ทำหน้าที่เจรจาเงินกู้ต้องการใส่เงื่อนไขให้มากไว้ก่อน จะได้ดูเหมือนทำงานมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากเงื่อนไขที่กำหนดมาทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติในภายหลังไม่สามารถเบิกเงินกู้ได้ หรือทำให้โครงการล่าช้า ย่อมก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจได้

ในปัจจุบันบทบาทของ Two-Step Loan ที่มาจากรัฐบาลต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศมักจะมุ่งเน้นไปยังกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม และโครงการเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อดึงดูดให้ผู้ประกอบการหันมาให้ความสนใจในการควบคุมมลพิษ หรือการใช้พลังงานทดแทน

Export Credits

Export Credits หรือสินเชื่อจากประเทศผู้ส่งออกเริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศไทย ประมาณช่วงกลางทศวรรษ 2520 อันเนื่องจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ในช่วงนั้นการค้าของโลกขยายตัว เกิดการแข่งขันของประเทศอุตสาหกรรมเพื่อสนับสนุนการขายสินค้าจากประเทศของตน ประเทศไทยเองก็มีการขยายตัวด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้มีความต้องการซื้อสินค้าประเภทเครื่องจักรเครื่องมือเพื่อมาใช้ผลิตสินค้าในประเทศ Export Credits ที่เข้ามาในเมืองไทยสมัยนั้นจะมาจากความร่วมมือกันของภาครัฐบาลและธนาคารเอกชนเพื่อให้เงินกู้ที่มีเงื่อนไขผ่อนปรนแก่ผู้ซื้อสินค้าในต่างประเทศ โดยรัฐบาลจะจัดตั้งหน่วยงานขึ้นโดยเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว เช่น ECGD ในอังกฤษ HERMES ในเยอรมัน COFACE ในฝรั่งเศส และ DANIDA ในเดนมาร์ก เป็นต้น การแข่งขันกันให้เงินกู้ด้วยเงื่อนไขพิเศษเพื่อดึงดูดให้ซื้อสินค้าที่ความเข้มข้นมากขึ้นจนต้องมีการกำหนดกติกาในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลาย เพื่อไม่ให้เกิดการแข่งขันกันตัดราคาจนไม่เป็นธรรม จึงทำให้ Export Credits มีกรอบปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้นในเวลาต่อมา

Export Credits มีอยู่สองประเภทใหญ่ๆ คือ Buyer's Credit กับ Supplier's Credit

Buyer's Credit หมายถึง สินเชื่อที่ให้แก่ผู้ซื้อสินค้าโดยตรง เพื่อให้ผู้ซื้อนำเงินกู้ไปใช้ชำระค่าสินค้าแก่บริษัทผู้ขายสินค้า ดังนั้น การซื้อขายสินค้าจึงเป็นการซื้อขายแบบเงินสด หลังจากชำระค่าสินค้าให้แก่ผู้ขายแล้ว ผู้ซื้อจะทยอยผ่อนชำระให้แก่ธนาคารผู้ให้กู้เป็นงวดๆ ตามเงื่อนไขเงินกู้ที่ตกลงกัน ซึ่งอายุเงินกู้ที่ว่านี้อาจจะยาวถึง 10 ปีเลยก็ได้ ขึ้นกับวงเงินและประเภทของสินค้า ธนาคารผู้ให้กู้ อาจจะเป็นธนาคารเอกชนในประเทศผู้ขายสินค้า หรือธนาคารของรัฐที่จัดตั้งมาเพื่อส่งเสริมการค้าขายกับต่างประเทศโดยเฉพาะ เช่น Export-Import Bank ก็ได้ ประเด็นสำคัญอยู่ที่การได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลที่ทำให้เงินกู้มีเงื่อนไขที่ดูใจ เพราะลำพังธนาคารเอกชนคงไม่สามารถให้กู้ในลักษณะเช่นนี้ได้

Supplier's Credit หมายถึง สินเชื่อที่ผู้ขายสินค้าให้แก่ผู้ซื้อสินค้าในรูปการทยอยผ่อนชำระแทนการจ่ายชำระเป็นเงินสด ซึ่งโดยทั่วไปผู้ขายสินค้าจะมีข้อเสนอในลักษณะนี้ให้ผู้ซื้ออยู่แล้ว แต่ในกรณีนี้รัฐบาลจะให้การสนับสนุนทำให้สินเชื่อที่ได้รับจากผู้ขายมีลักษณะที่จูงใจมากยิ่งขึ้น เช่น อัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าปกติและระยะเวลาการผ่อนชำระค่าสินค้ายาวกว่าปกติ โดยผู้ขายจะได้รับชดเชยส่วนต่างนี้จากรัฐบาล

นอกจาก Buyer's Credit และ Supplier's Credit แล้วยังมีสินเชื่ออีกประเภทหนึ่งที่เรียกว่า **Mixed Credit** ประกอบไปด้วยเงินสองส่วน คือส่วนที่มาจากภาครัฐบาล และส่วนที่มาจากธนาคารเอกชน ส่วนที่มาจากรัฐบาลจะมีลักษณะที่ผ่อนปรนมาก บางครั้งไม่มีดอกเบี้ยเลยและมีระยะเวลาผ่อนชำระคืนเงินต้นนาน ส่วนที่มาจากภาคเอกชนจะมีเงื่อนไขเงินกู้เชิงพาณิชย์ทั่วไป แต่จะกำหนดสัดส่วนไว้ว่าเงินกู้แต่ละรายจะมีส่วนของภาครัฐบาลเท่าไรและภาคเอกชนเท่าไร เมื่อนำมาคำนวณต้นทุนรวมก็จะทำให้ต้นทุนลดต่ำลง เป็นการจูงใจผู้ซื้อสินค้าจากต่างประเทศ

อย่างไรก็ตามผู้ซื้อที่ต้องการใช้สินเชื่อ **Export Credits** จะต้องติดต่อสอบถามจากธนาคารที่ให้บริการล่วงหน้าก่อนจะมีการสั่งซื้อสินค้า เพราะมีขั้นตอนหลายอย่างที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎกติกาสากลที่กำหนด เช่น การระบุแหล่งกำเนิดของสินค้า เงื่อนไขในการจ่ายเงินงวดแรกก่อน (**Down Payment**) และเงื่อนไขในสัญญาซื้อขายสินค้า หากไม่เป็นไปตามข้อกำหนดอาจทำให้การซื้อสินค้านี้ไม่เข้าข่ายการใช้สินเชื่อ **Export Credits** ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลก็ได้

นอกจากสินค้าประเภทเครื่องมือเครื่องจักรแล้ว บางประเทศยังให้สินเชื่อผ่อนปรนสำหรับการซื้อสินค้าเกษตรกรรมด้วย ที่รู้จักกันดีคือสินเชื่อจากรัฐบาลสหรัฐ ภายใต้โครงการ **GSM 102** ธนาคารในสหรัฐที่ร่วมโครงการจะให้สินเชื่อแก่ผู้สั่งซื้อสินค้าเกษตรจากสหรัฐ เช่น ฝ้าย ถั่วเหลือง น้ำมันพืช ทำให้มีต้นทุนของเงินที่ต่ำและอายุเงินกู้ยาวกว่าเงินกู้โดยทั่วไป ทุกๆ ปี รัฐบาลสหรัฐจะกำหนดโควตาให้ประเทศคู่ค้าสำหรับวงเงินสินเชื่อภายใต้โครงการนี้ ประเทศไทยได้รับวงเงินนี้ด้วย ดังนั้นบริษัทไทยที่มีการซื้อสินค้าเกษตรจากสหรัฐก็สามารถขอใช้สินเชื่อนี้ได้ โดยสอบถามรายละเอียดจากธนาคารพาณิชย์เพิ่มเติม ก็อาจจะช่วยลดต้นทุนทางการเงินลงได้

เป็นภูิกากอกบน (Commercial Loans)

เงินกู้จากภาคเอกชนนั้นหมายถึงเงินกู้จากธนาคารพาณิชย์ บริษัทเอกชน และสถาบันต่างๆ ซึ่งรวมถึงบริษัทแม่ในต่างประเทศ หรือหุ้นส่วนทางธุรกิจด้วย โดยทั่วไปแล้วเงินกู้จากแหล่งนี้จะมีลักษณะและเงื่อนไขของเงินกู้ที่สะท้อนถึงภาวะตลาดและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง เงินกู้จากภาคเอกชนนั้นจะมีรูปแบบที่หลากหลาย อาจแบ่งได้หลายประเภทตามอายุของเงินกู้

ประเภทของดอกเบี้ย หรือจำนวนของผู้ให้กู้ เป็นต้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 ประเทศไทยมีการกู้ยืมจากต่างประเทศมากขึ้น ส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากการที่เศรษฐกิจของประเทศไทยมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความต้องการเงินมาลงทุน อีกส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากธนาคารต่างประเทศมีเงินทุนในมือจำนวนมาก ภายหลังจากวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งแรกและครั้งที่สองในช่วงปี พ.ศ. 2516- 2520 กลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมันมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมากจากการค่าน้ำมันที่ราคาสูงขึ้น จึงนำเงินไปฝากกับธนาคารต่างๆ ในตลาดการเงินระหว่างประเทศ เมื่อธนาคารมีเงินฝากจำนวนมากจึงต้องหาทางปล่อยกู้เพื่อสร้างรายได้ ที่เรียกกันว่า Oil Money Recycles ประกอบกับเศรษฐกิจของเอเชียก็เริ่มดีขึ้นเป็นลำดับ จึงทำให้มีเงินกู้จากภาคเอกชนหลังไหลเข้ามาในเอเชีย รวมถึงประเทศไทยด้วย ในบทต่อไป จะกล่าวถึงประเภทและลักษณะทั่วไปของเงินกู้จากแหล่งเอกชน

การระดมเงินจากตลาดทุน

นอกจากเงินกู้แล้ว ธุรกิจยังสามารถระดมเงินจากตลาดทุนต่างประเทศโดยการออกตราสารจำหน่าย การออกตราสารนั้นจะมีความซับซ้อนมากกว่าเงินกู้ โดยปกติจะสงวนไว้สำหรับผู้ที่มีความรู้ระดับเครดิตดีจริงๆ เท่านั้น ดังนั้นจึงนิยมให้รัฐบาลเป็นผู้ไปบุกเบิกตลาดก่อน เพราะรัฐบาลย่อมมีอันดับเครดิตสูงที่สุดเนื่องจากมีความเสี่ยงต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับผู้ออกรายอื่นๆ ของประเทศนั้นทั้งหมด เมื่อรัฐบาลไปออกตราสารก่อน ก็เท่ากับช่วยสร้างอัตราอ้างอิงให้กับประเทศนั้น ต่อไปผู้ออกรายอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเอกชน ธนาคารหรือรัฐวิสาหกิจก็จะสะดวกในการกำหนดราคาออกจำหน่ายต่อไป การออกจำหน่ายตราสารในตลาดทุนต่างประเทศจะมีขั้นตอนมากมายกว่าเงินกู้จากธนาคารต่างประเทศ สาเหตุสำคัญก็เพราะทุกประเทศต่างมีกฎระเบียบควบคุมตลาดทุนของตนเองเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของนักลงทุนในบ้านของตน เพื่อไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ โดยเฉพาะนักลงทุนรายย่อย ประเทศที่มีตลาดทุนใหญ่ๆ ยังต้องเข้มงวดมากขึ้น อย่างไรก็ตามโลกปัจจุบันที่เจริญด้วยเทคโนโลยีทางการสื่อสาร การเคลื่อนย้ายเงินทุนโดยเสรี กลับทำให้การแบ่งแยกของตลาดการเงินในแต่ละประเทศเริ่มลดน้อยลง ตลาดต่างๆ มีแนวโน้มของการพัฒนาไปสู่ตลาดโลก (Globalization) มากขึ้นเป็นลำดับ ประเทศไทยเองก็ได้พัฒนาไปสู่ทิศทางนั้น เช่น มีการเปิดตลาดในประเทศให้ต่างชาติมาออกตราสารเงินบาทในประเทศไทยได้ จึงเป็นแนวโน้มของโลกที่เราคงไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นอกจากจะต้องเตรียมตัวของเราให้พร้อม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐที่จะต้องกำหนดกรอบกติกาที่เป็นธรรมและรัดกุม และการกำกับและตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ กับภาคเอกชนที่จะต้องพัฒนาศักยภาพเพื่อแข่งขันกับคู่แข่งต่างประเทศ เพราะในยุคของกระแสโลกาภิวัตน์ย่อมต้องเผชิญกับการทำธุรกิจแบบไร้พรมแดนที่นับวันจะเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ

บทที่ 2 ชนิดของเงินกู้

เงินกู้มีรูปแบบต่างๆ มากมาย และนับวันก็จะมีพัฒนาการมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากเงินกู้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ตายตัว สามารถดัดแปลงให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้กู้และผู้ให้กู้ จึงเป็นการยากที่จะรู้จักเงินกู้ชนิดต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน ในเบื้องต้นนี้ จึงขอกล่าวถึงชนิดของเงินกู้อย่างกว้างๆ โดยแบ่งตามลักษณะพื้นฐานของเงินกู้ เช่น แบ่งตามอายุของเงินกู้ ตามจำนวนของผู้ร่วมให้กู้ หรือลักษณะของเงินกู้ เป็นต้น ถ้าแบ่งตามอายุของเงินกู้อาจแบ่งได้คร่าวๆ ดังนี้

เงินกู้ระยะสั้นกับเงินกู้ระยะยาว

เงินกู้ระยะสั้น (Short-Term Loan/Credit) ปกติหมายถึงเงินกู้ที่มีอายุไม่เกิน 1 ปี มักใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า หรือใช้เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนของกิจการ เช่น อายุ 3 เดือน 6 เดือน โดยทั่วไปจะมีลักษณะเป็นการเปิดวงเงินไว้กับธนาคารผู้ให้กู้ที่เรียกว่า Credit Line เมื่อใดที่ต้องการเบิกใช้ก็แจ้งความจำนงค์ขอเบิกเป็นครั้งๆ ไป ซึ่งแต่ละครั้งที่เบิกอาจจะมียาวนานๆ เช่น 1 เดือน หรือ 3 เดือน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องไม่เกินอายุของวงเงินที่เหลืออยู่ Credit Line

แบบนี้ก็มีอีกสองลักษณะ คือ ประเภทที่ใช้แล้วหมดไปกับประเภทวงเงินหมุนเวียน ประเภทใช้แล้วหมดไป หมายความว่า เมื่อเบิกใช้วงเงินไปแล้วบางส่วน ส่วนที่เบิกแล้วจะถูกตัดยอดไปจากวงเงิน ทำให้วงเงินคงเหลือลดลงไปตามจำนวนที่เบิกไปแล้ว เช่น สมมติว่ามีวงเงิน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เบิกไป 1 ล้านดอลลาร์ แปลว่ายังเหลือวงเงินที่ใช้ได้อีก 4 ล้านดอลลาร์ แต่ถ้าเป็นแบบ Revolving Credit วงเงินที่ใช้แล้วและชำระคืนแล้วสามารถนำมาใช้ใหม่ได้ เช่น วงเงิน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เบิกไปใช้ 1 ล้านดอลลาร์ วงเงินคงเหลือคือ 4 ล้านดอลลาร์ ถ้านำเงิน 1 ล้านดอลลาร์ที่เบิกไปมาชำระคืน วงเงินคงเหลือจะเท่ากับ 5 ล้านดอลลาร์ตามเดิม จึงเรียกว่าเป็นวงเงินหมุนเวียน ดังนั้นวงเงินแบบนี้จึงให้ความสะดวกในการใช้มากกว่าวงเงินประเภทใช้แล้วหมดไป

เงินกู้ระยะปานกลาง (Medium Term Loan) และเงินกู้ระยะยาว (Long Term Loan) คือ เงินกู้ที่มีอายุตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ถ้าหากอายุไม่เกิน 5 ปี มักเรียกกันเป็นระยะปานกลาง ถ้าเกินกว่า 5 ปีจัดเป็นระยะยาว แต่ความจริงแล้วไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวว่าระยะเวลาที่ปีจึงถือเป็นระยะปานกลาง ก็ปีจึงถือเป็นระยะยาว ส่วนใหญ่เงินกู้ภาคเอกชนจะมีระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี แต่ถ้าเป็นเงินกู้ภาครัฐมักจะมีอายุยาวกว่า เช่น 10 ปี หรืออาจจะยาวถึง 50 ปีก็มี พังดูเหมือนไม่น่าเชื่อ แต่มีองค์กรต่างประเทศบางแห่งที่นิยมให้กู้แบบระยะยาว เช่น JBIC (Japan Bank for International Cooperation) หรือ KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau) ให้ประเทศไทยกู้ 30 ปีบ้าง 40 ปีบ้างก็มี

เงินกู้ระยะยาวกับระยะสั้น แบบไหนดีกว่ากัน

บางคนไม่ชอบเป็นหนี้สิน มีเงินเมื่อไรอยากรีบชำระคืนเร็วๆ จะได้เป็นไทแก่ตัว แต่บางคนอยากกู้ระยะยาวๆ ภาระหนี้ที่ต้องชำระคืนในแต่ละงวดจะได้เบาหน่อย ประเภทผ่อนสบายๆ ทั้งนั้นทั้งนั้น ต้องพิจารณาหลายๆ ปัจจัยประกอบกัน อาทิ วัตถุประสงค์ของเงินกู้ ความสามารถในการชำระหนี้ เงื่อนไขของเงินกู้ รวมทั้ง การคาดคะเนภาวะเศรษฐกิจและสภาวะการณ์ทางการเงินในอนาคต อันหลังนี้จะยากที่สุด แต่ก็ไม่เป็นไรเพราะมีคนผิดมากกว่าถูกอยู่แล้ว เรามาพิจารณาแต่ละปัจจัยกันดีกว่า

วัตถุประสงค์ในการใช้เงิน ในฐานะผู้กู้เงินต้องดูว่าเราจะเอาเงินก้อนนี้ไปทำอะไร ถ้าเอาไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนซื้อวัตถุดิบมาผลิตเป็นสินค้าแล้วขายในระยะเวลาไม่นานก็ได้รับเงินมาอย่างนี้ใช้เงินระยะสั้นก็พอ หรือนำไปใช้ชั่วคราวก่อนมีแหล่งเงินถาวรจากที่อื่น ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Bridging Finance แบบนี้ก็ใช้เงินระยะสั้นได้ แต่ถ้าต้องการกู้ไปสร้างโรงงาน ขยายการผลิตหรือซื้อสินทรัพย์ถาวรที่มีระยะเวลากำหนดการใช้งานนานและมีวงเงินสูง อย่างนี้เงินกู้ระยะยาวจะเหมาะสมกว่า

ความสามารถในการชำระหนี้ ธรรมชาติคนเราคงไม่ยากเป็นหนี้เพราะมีภาระต้องเสียดอกเบี้ย แต่ถ้ากู้ระยะสั้นแล้วต้องเร่งคืนเงินต้นและดอกเบี้ยเร็ว ก็ต้องพิจารณาความสามารถในการชำระคืนด้วย กิจการในช่วงแรกๆ จึงต้องการก่อหนี้ที่มีอายุยาวๆ ก่อน โดยทยอยผ่อนชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเพื่อไม่ให้เกิดภาระหนักจนเกินไป

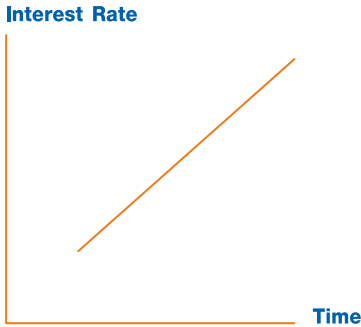
เงื่อนไขของเงินกู้ เช่น อัตราดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมเงินกู้ ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูงเราคงไม่ยากเป็นหนี้แน่นอนอย่างที่เรียกว่าดอกท่วมต้น ใครที่เคยผ่อนบ้านระยะเวลานานๆ คงจะทราบดีว่าในงวดแรกๆ ที่ผ่อนชำระจะเป็นดอกเบี้ยมากกว่าต้นเงิน ดังนั้นถ้าเงื่อนไขเงินกู้ไม่ดี เช่น อัตราดอกเบี้ยแพง ก็ไม่ควรจะกู้ ถ้าจำเป็นต้องกู้ ก็ควรกู้เพียงระยะสั้นๆ แล้วไปเลือกหาเงินกู้ใหม่ที่ดีกว่ามาแทน นอกจากประเด็นเรื่องดอกเบี้ยยังมีข้อกำหนดต่างๆ ในสัญญา เป็นต้นว่า ภาระการค้ำประกัน ข้อพึงปฏิบัติอื่นๆ ถ้าในสัญญามีข้อกำหนดค่อนข้างเข้มงวด เราอาจพิจารณาอายุเงินกู้ที่สั้นลง จะได้ไม่เป็นภาระผูกพันนานเกินไป

แนวโน้มอัตราดอกเบี้ย หรือพูดง่ายๆ ก็คือ คาดว่าอัตราดอกเบี้ยในอนาคตจะเป็นอย่างไร เช่น ถ้าคาดว่าอัตราดอกเบี้ยมีแนวโน้มจะขึ้น ผู้ที่ต้องการจะกู้เงินคงอยากที่จะกู้ระยะยาวแบบอัตราดอกเบี้ยคงที่ ในขณะที่ผู้ให้กู้จะอยากจะให้กู้แบบระยะสั้น จะได้มีโอกาสปรับขึ้นดอกเบี้ยได้ภายหลัง ดังนั้น จึงขึ้นกับว่าใครจะมองเศรษฐกิจได้ทะลุปรุโปร่งกว่ากัน ในทางกลับกันถ้าดอกเบี้ยอยู่ในช่วงขาลง คนกู้ก็อยากที่จะกู้สั้น แต่คนให้กู้ก็อยากที่จะปล่อยกู้ยาว สิ่งที่จะต้องพิจารณาคือความคุ้มค่าของทางเลือกที่มีอยู่

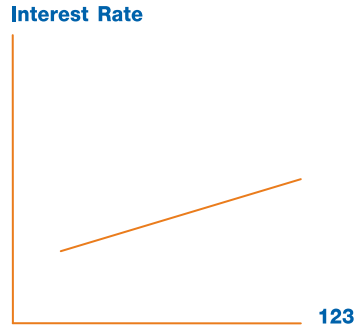
โดยทั่วไปอัตราดอกเบี้ยจะมีลักษณะเป็น Normal Yield Curve คืออัตราดอกเบี้ยระยะยาวสูงกว่าระยะสั้น ถ้าความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นกับระยะยาวค่อนข้างกว้างเรียกกันว่า Steep Yield Curve ถ้าแคบเรียกว่า Flat Yield Curve

รูป Steep Yield Curve

รูป Flat Yield Curve

ในกรณีที่เรามีทางเลือกว่าจะกู้เงินระยะสั้นหรือระยะยาวดี เช่น เราได้รับข้อเสนอจากธนาคารมาสองแบบ คือ เงินกู้แบบอายุ 1 ปี เสียอัตราดอกเบี้ย 5% ต่อปี กับเงินกู้แบบอายุ 3 ปี เสียอัตราดอกเบี้ย 7% ต่อปี ถ้าเราคาดว่าอัตราดอกเบี้ยกำลังจะขึ้น บางทีเราอาจตัดสินใจเลือกกู้ระยะยาวเพื่อตรึงดอกเบี้ยไว้ก่อน แต่ก็จะมีต้นทุนของเราทันที ถ้าคิดง่ายๆ เงินกู้แบบระยะเวลา 3 ปี เสียอัตราดอกเบี้ยปีละ 7% ถ้ากู้ 3 ปี ก็เท่ากับเสียดอกเบี้ยรวม 21% เปรียบเทียบกับกู้แบบ 1 ปี เสียดอกเบี้ย 5% ในปีแรก ดังนั้นอีก 2 ปีที่เหลือ ดอกเบี้ยรวมกันควรจะมากกว่า 16% จึงจะคุ้มที่จะเลือกกู้แบบ 3 ปี เช่นปีที่สอง คาดว่าดอกเบี้ยจะขึ้นไปอีก 2% เป็น 7% ปีที่สามขึ้นเกินกว่า 2% คือสูงเกินกว่า 9% ขึ้นไป ถ้าคาดว่าดอกเบี้ยจะมีการปรับตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่นนี้ ก็ควรเลือกกู้แบบอายุ 3 ปี แต่ถ้าคิดว่าดอกเบี้ยอยู่ในช่วงขาขึ้นก็จริง แต่คงเป็นอย่งค่อยเป็นค่อยไปไม่หวือหวามากนัก การเลือกกู้แบบปีต่อไปจะคุ้มกว่า วิธีนี้เป็นเพียงแนวทางง่ายๆ ช่วยให้มองเห็นภาพได้ง่ายขึ้นเท่านั้น ถ้าจะคิดกันอย่างละเอียดจริงๆ อาจจะต้องมีสมมติฐานหลายๆ แบบ และพิจารณาถึงมูลค่าของเงินตามเวลาด้วย อย่างไรก็ตาม ไม่มีใครทราบว่าดอกเบี้ยในอนาคตจะเป็นอย่างไร ดอกเบี้ยอาจจะขึ้นเร็วหรือช้ากว่าที่เราคาดก็ได้ไม่มีใครหยั่งรู้

เป็นคู่ชนิดมีผู้ให้กูรายเดียวและหลายราย

เราอาจแบ่งชนิดของเงินกู้ตามจำนวนของผู้ให้กู้ก็ได้ เช่น เงินกู้ชนิดผู้ให้กูรายเดียว และหลายราย หลายคนอาจจะคุ้นเคยคำว่า Syndicated Loan ซึ่งเป็นเงินกู้ขนาดใหญ่ มีธนาคารหลายแห่งมาร่วมให้กู้ ความจริงการร่วมให้กู้นั้นก็ยังมีชนิดอื่นอีก นอกเหนือจาก Syndicated Loan ในที่นี้จะขอเริ่มจากเงินกู้เดี่ยวๆ ก่อน

Bilateral Loan หรือ Single Bank Loan หมายถึงเงินกู้ที่มีผู้ให้กู้รายเดียว ซึ่งก็คือเงินกู้ปกติทั่วไปนั่นเอง มีผู้ให้กู้รายเดียวและผู้กู้รายเดียว เช่น เราไปกู้เงินจากธนาคารเพื่อซื้อบ้านหรือบริษัทไปกู้เงินจากธนาคารแห่งใดแห่งหนึ่งเพื่อขยายกิจการ เหล่านี้ถือเป็นเงินกู้แบบ Single Loan เงินกู้ลักษณะนี้ เหมาะสำหรับวงเงินกู้ที่ไม่สูงนัก แต่จะเป็นเท่าไรก็ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัว ขึ้นกับธนาคารผู้ให้กู้เป็นหลัก ว่ามีนโยบายหรือข้อจำกัดในการรับความเสี่ยงมากน้อยแค่ไหน หากผู้กู้มีเครดิตดีวงเงินที่สามารถให้กู้ได้ก็จะสูงกว่าผู้กู้ที่มีเครดิตด้อยกว่า การที่มีจำนวนผู้เกี่ยวข้องน้อย ทำให้วิธีการสะดวก ขั้นตอนกระชับ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ง่ายทั้งสองฝ่าย ข้อสำคัญคือ ค่าใช้จ่ายถูก ในบางรายที่ผู้กู้มีเครดิตดีมาก และเป็นเงินกู้ระยะสั้นๆ อาจไม่มีสัญญาเงินเลยก็ได้

Club Loan เป็นเงินกู้ที่มีผู้ให้กู้มากกว่าหนึ่งราย มักจะใช้กับเงินกู้ที่มีวงเงินไม่สูงมาก และมีผู้ร่วมให้กู้เพียงไม่กี่ราย เช่น สองหรือสามรายมาร่วมกันให้กู้แก่ลูกค้ารายใดรายหนึ่ง Club Loan นี้ให้ผู้ทุกรายมีฐานะเท่าเทียมกัน อาจมอบหมายให้รายใดรายหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้จัดการเงินกู้หรืออาจไม่มีผู้จัดการเงินกู้เลยก็ได้ วิธีนี้เหมาะสำหรับในกรณีที่ลูกค้ามีเครดิตดี มีความสัมพันธ์กับธนาคารหลายแห่ง วงเงินที่ต้องการกู้ไม่สูงมาก และไม่ต้องการใช้เวลานาน

Syndicated Loan คือเงินกู้ที่มีผู้ให้กู้หลายรายมาร่วมกันให้กู้ โดยผู้ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการจัดการเงินกู้ที่เรียกว่า Lead Manager หรือ Lead Arranger รับผิดชอบในการเชื่อเชยธนาคารต่างๆ เข้าร่วมในการให้คำแนะนำวิธีการที่ปฏิบัติกันในตลาด ที่เรียกว่า Syndication Process รวมทั้งในการจัดสรรวงเงินให้แกธนาคารที่แสดงความจำนงร่วมให้กู้ด้วย Syndicated Loan นี้จะมีขบวนการที่ซับซ้อนกว่า Club Loan เหมาะสำหรับวงเงินกู้ขนาดใหญ่ เช่น 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐขึ้นไป จึงต้องการผู้ร่วมให้กู้หลายๆ รายเพื่อกระจายความเสี่ยงด้านสินเชื่อ เนื่องจากวงเงินสูงเกินกว่าผู้ให้กู้เพียงรายเดียวหรือสองสามรายจะรับความเสี่ยงได้ แม้ว่าผู้กู้จะมีฐานะเครดิตดี มีความมั่นคงน่าเชื่อถือขนาดไหน แต่ธนาคารก็ไม่อาจรับวงเงินกู้ได้ทั้งหมด เพราะอาจจะเกินขีดจำกัดด้านการให้สินเชื่อ หรือขัดกับกฎเกณฑ์ด้านการบริหารความเสี่ยงของสินเชื่อที่แต่ละธนาคารต้องปฏิบัติตาม ธนาคารบางแห่งแม้ว่าจะมีวงเงินเหลือเพียงพอให้กู้ได้ แต่ก็ไม่ต้องการเป็นผู้ให้กู้รายใหญ่รายเดียว หรือต้องการเก็บวงเงินไว้สำหรับรายการอื่นๆ ในอนาคต ในขณะที่เดียวกัน ผู้กู้เองก็ต้องการผลทางด้านความสัมพันธ์ เพราะ Syndicated Loan ย่อมเสริมภาพลักษณ์ได้มากกว่า Club Loan หรือ Bilateral Loan ส่วนข้อเสียของ Syndicated Loan ก็คือใช้เวลานานและมีค่าใช้จ่ายสูง โดยจะได้กล่าวถึง Syndicated Loan ในรายละเอียดอีกครั้งในบทต่อไป

เป็นคู่ชนิดสกุลเงินเดียวกับชนิดหลายสกุลเงิน

Single Currency Loan คือเงินกู้ที่มีสกุลเงินเดียว กู้เป็นสกุลไหนเวลาจ่ายเงินต้นหรือดอกเบี้ยก็จ่ายเป็นสกุลนั้น เงินกู้โดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะเช่นนี้ เช่น กู้เป็นเงินดอลลาร์สหรัฐ ตอนจ่ายดอกเบี้ยก็จ่ายเป็นดอลลาร์สหรัฐ เมื่อถึงกำหนดจ่ายเงินต้นก็จ่ายคืนเป็นดอลลาร์สหรัฐ ไม่มีสกุลอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง

Multi-Currency Loan เรียกว่าเงินกู้หลายสกุล คือเงินกู้ที่ให้สิทธิผู้กู้เลือกเบิกเงินเป็นสกุลใดก็ได้ตามที่ระบุไว้ในสัญญา เช่น ให้เบิกได้สามสกุล ได้แก่ ดอลลาร์สหรัฐ เยน และยูโร เมื่อเบิกเป็นสกุลไหนแล้วเวลาชำระเงินต้นและดอกเบี้ยก็ต้องเป็นไปตามสกุลที่เบิก ตัวอย่างเช่น เงินกู้นี้มีวงเงินทั้งหมดเทียบเท่า 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ผู้กู้สามารถเลือกได้ว่าจะเบิกเป็นสกุลใดก็ได้ในสามสกุลนี้ หรือจะเบิกทั้งสามสกุลผสมกันก็ได้ เช่น เบิกเป็นดอลลาร์สหรัฐ 5 ล้านดอลลาร์ เป็นเงินเยน 2400 ล้านเยน หรือเทียบเท่า 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (สมมติอัตราแลกเปลี่ยน ดอลลาร์/เยน ขณะนั้นเท่ากับ 120 เยนต่อดอลลาร์สหรัฐ) และเบิกเป็นเงินยูโร 3 ล้านยูโร หรือเทียบเท่า 3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (สมมติอัตราแลกเปลี่ยนยูโรต่อดอลลาร์สหรัฐขณะนั้น 1 ดอลลาร์สหรัฐเท่ากับ 1 ยูโร) เวลาชำระคืนเงินต้นก็ต้องคืนจำนวนเงินตามสกุลเงินที่เบิกไปในตัวอย่างนี้คือต้องชำระคืนเป็นดอลลาร์สหรัฐ 5 ล้านดอลลาร์ เป็นเยน 2400 ล้านเยน และเป็นยูโร 3 ล้านยูโร

Dual Currency Loan หมายถึง เงินกู้ที่เงินต้นและดอกเบี้ยเป็นคนละสกุลกัน เช่น เงินต้นเป็นดอลลาร์สหรัฐ แต่จ่ายดอกเบี้ยเป็นสกุลเยน หรือสกุลยูโร ตามแต่จะตกลงกันในสัญญา อันนี้ถือเป็นลูกเล่นใหม่ๆ ที่ผู้ให้กู้ทั้งหลายพยายามคิดค้นมานำเสนอให้ผู้กู้ตื่นตาตื่นใจจากเงินกู้เดิมๆ ที่คุ้นเคยกันอยู่มาแล้ว โดยเฉพาะกับสิ่งล่อใจที่บอกว่าจะช่วยลดต้นทุน ในฐานะของผู้กู้ก็ต้องมาพิจารณาว่าของเล่นแปลกใหม่เหล่านี้ให้ประโยชน์กับเราจริงหรือไม่ อัตราดอกเบี้ยอาจดูว่าต่ำลง แต่ต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนที่เพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งสกุลด้วย

นอกจาก Dual Currency Loan แล้ว ยังมีอีกรูปแบบหนึ่งที่ให้สิทธิผู้ให้กู้เลือกสกุลเงินที่จะชำระคืนได้ บางแห่งเรียกว่า Flexi-Currency Loan เช่น เงินกู้เบิกเป็นสกุลดอลลาร์สหรัฐ แต่ตอนชำระคืนผู้ให้กู้จะแจ้งมาว่าจะให้ชำระเป็นสกุลอะไร ภายในสามสี่สกุลที่กำหนดกันไว้ตั้งแต่แรก รูปแบบนี้ต้นทุนจะต่ำเพราะให้สิทธิแก่ผู้ให้กู้ ในขณะที่ผู้กู้จะรับความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนอย่างเต็มที่ เพราะแน่นอนว่าเมื่อถึงเวลาชำระคืนผู้ให้กู้ก็คงจะเรียกให้ชำระในสกุลที่เขาได้เปรียบมากที่สุด

บทที่ 3 Syndicated Loan

ในบทที่แล้วได้แนะนำให้รู้จัก Syndicated Loan ไปบ้างแล้ว แต่เนื่องจาก Syndicated Loan มีรายละเอียดที่น่าสนใจพอสมควร จึงได้แยกมากล่าวถึงอีกครั้งหนึ่ง ในบทนี้ จะเล่าถึง ขบวนการต่างๆ ของ Syndicated Loan รวมทั้งบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง และเอกสารต่างๆ ที่ใช้ในการกู้เงินประเภทนี้ ตลาด Syndicated Loan ต่างประเทศมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมากในช่วงยี่สิบกว่าปีที่ผ่านมาเหมือนผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่นๆ อีกหลายตัว แต่ก่อนเงินกู้จะจำกัดอยู่เฉพาะในแวดวงของธนาคารเท่านั้น ที่เป็นผู้ให้กู้ และไม่มีการขายหรือโอนต่อไปให้ธนาคารรายอื่นๆ ถือว่าเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีสภาพคล่อง ดังนั้น ขั้นตอนในการจัดการเงินกู้หรือบริหารเงินกู้จะง่ายกว่าในปัจจุบัน เพราะอยู่ในหมูธนาคารด้วยกัน ซึ่งก็มักเป็นธนาคารที่รู้จักผู้กู้เป็นอย่างดี หรือมีฉะนั้นก็เชื่อใจในธนาคารที่เป็นผู้จัดการเงินกู้ แต่ในช่วงระยะเวลาประมาณสิบปีที่ผ่านมา ตลาดของ Syndicated Loan มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากมีการซื้อขายเงินกู้มากขึ้น ซึ่งมีที่มาจากหลายสาเหตุด้วยกัน อาทิ จากการที่ธนาคารมีการควบรวมกันมากขึ้น ธนาคารประสบปัญหาขาดทุนบ้าง ล้มละลายบ้าง ทำให้ต้องมีการขายสินทรัพย์ออกไป

ในขณะที่เดียวกันสินเชื่อที่ธนาคารถืออยู่ประสบปัญหา กลายเป็นหนี้ด้อยคุณภาพ โดยเฉพาะสินเชื่อในประเทศที่ประสบวิกฤตเศรษฐกิจ ธนาคารจึงต้องการขายสินเชื่อดังกล่าวออกไป ทำให้เกิดตลาดรองของสินเชื่อธนาคารที่ค่อนข้างคึกคักอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน จากการที่สินเชื่อธนาคารมีสภาพคล่องมากขึ้นมีผลต่อตลาด Syndicated Loan ด้วย คือ ทำให้มีผู้เล่นใหม่ๆ เข้ามาในตลาดมากขึ้น ไม่จำกัดเฉพาะธนาคารอย่างเดียว เช่น บริษัทประกัน กองทุนบำเหน็จบำนาญ กองทุนส่วนบุคคล หน้าตาของตลาด Syndicated Loan จึงเปลี่ยนแปลงไป เริ่มมีวิธีการและขั้นตอนที่คล้ายคลึงกับตราสารหนี้ประเภทพันธบัตรหรือหุ้นกู้ต่างๆ

Syndicated Loan มีสองประเภทใหญ่ๆ คือ

1. **Underwritten Deal** เป็นประเภทที่ผู้จัดการเงินกู้รับประกันว่าจะสามารถหาเงินกู้ให้ได้ครบทั้งจำนวน ถ้าไม่สามารถหาผู้ให้กู้รายอื่นๆ ได้ครบ ผู้จัดการเงินกู้จะต้องรับส่วนที่เหลือทั้งหมด

2. **Best-Effort Deal** เป็นประเภทที่ผู้จัดการไม่รับประกันว่าจะสามารถจัดหาเงินกู้ได้ครบทั้งจำนวนที่ผู้กู้ต้องการ แต่จะใช้ความพยายามอย่างดีที่สุด วิธีนี้จึงมีความเสี่ยงกับผู้ขอกู้ว่าจะจะไม่ได้รับเงินกู้เต็มจำนวนที่ต้องการ

ในแง่มุมมองของผู้ ขบวนการของ Syndicated Loan จะเริ่มจากการเลือก Lead Arranger เพื่อให้จัดหาเงินกู้ให้เรา วิธีการเลือกอาจทำได้หลายวิธี ตั้งแต่มอบหมายให้ธนาคารที่เราคุ้นเคยและเชื่อใจเป็น Lead Arranger ให้ หรือโดยวิธี Competitive Bidding คือ ออกจดหมายเชิญให้ธนาคารต่างๆ ส่งข้อเสนอเข้ามาให้เราคัดเลือก ในจดหมายเชิญนั้น เราจะต้องระบุถึงรูปแบบของเงินกู้ที่เราต้องการ เช่น วงเงินและสกุลเงินกู้ อายุเงินกู้ วิธีการเบิกเงิน หลักประกันเงินกู้ต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น และจะต้องระบุวันเวลาที่ให้ธนาคารส่งข้อเสนอกลับมาให้เราด้วย เมื่อได้รับจดหมายเชิญ ธนาคารก็จะนำไปพิจารณา โดยแต่ละธนาคารจะมีขบวนการภายในของธนาคารเองเกี่ยวกับการอนุมัติสินเชื่อ ในขณะที่กลุ่ม Syndication ของธนาคารก็จะพิจารณาเกี่ยวกับราคาและติดต่อหาผู้ร่วมให้กู้ในขั้นต้น หลังจากนั้นจึงจัดทำข้อเสนอเงินกู้ส่งกลับมาให้ผู้ขอกู้ ถ้าเราพอใจในเงื่อนไขที่ธนาคารเสนอมา ก็ตอบรับข้อเสนอโดยออกจดหมายแต่งตั้งให้ธนาคารแห่งนั้นเป็น Lead Arranger ในการจัดการเงินกู้ให้เรา จดหมายนี้เรียกว่า Mandate Letter ธนาคารเมื่อได้รับ Mandate Letter จึงจะดำเนินขั้นตอนของ Syndication อย่างเป็นทางการต่อไป

ขบวนการ Syndication มีทั้งประเภทเรียบง่ายและประเภทยุ่งยาก ยิ่งวงเงินมีขนาดใหญ่ หรือเงินกู้มีลักษณะพิเศษมากขึ้นเท่าไร ก็อาจจะต้องมีผู้เกี่ยวข้องมากขึ้น ความซับซ้อนในการจัดการเงินกู้ยิ่งมากขึ้นตามไปด้วย แต่โดยหลักแล้ว Lead Arranger จะเป็นผู้ดำเนินขั้นตอนต่างๆ โดยประสานงานอย่างใกล้ชิดกับผู้กู้ เช่น การตกลงเรื่องตารางเวลา การคัดเลือกกลุ่มผู้ร่วมจัดการเงินกู้ (Co-Arrangers) การเจรจาต่อรองเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของเงินกู้ การคัดเลือกสำนักงานกฎหมายให้จัดทำเอกสารข้อตกลงต่างๆ รวมทั้งยกร่างสัญญาเงินกู้ เป็นต้น ขั้นตอนที่สำคัญอีกอันหนึ่ง คือ การนำเสนอเสนอข้อมูลให้แก่ธนาคารและผู้สนใจเข้าร่วมให้กู้ โดย Lead Arranger จะเป็นผู้ช่วยในการเตรียมข้อมูลให้แก่ผู้กู้ในการนำเสนอและแจกจ่ายให้แก่ผู้สนใจ สำหรับสาระสำคัญในการนำเสนอ ได้แก่ การแนะนำให้ผู้รู้จักผู้กู้ ลักษณะของธุรกิจ กลยุทธ์ทางธุรกิจ ผู้บริหาร ฐานะทางการเงินและประมาณทางการเงิน รวมทั้งรูปแบบของเงินกู้ในครั้งนี้ด้วย

เวลาที่ใช้ในการทำ Syndication อาจจะสั้นเพียงไม่กี่วันสำหรับผู้กู้ที่มีเครดิตดี เป็นที่ต้องการของตลาด หรือวงเงินที่ไม่สูงมาก หรืออาจจะใช้เวลาหลายสัปดาห์สำหรับวงเงินกู้ขนาดใหญ่ หรือสำหรับผู้กู้หน้าใหม่ที่ยังไม่เป็นที่คุ้นเคยของตลาด หรือเงินกู้ที่ให้ผลตอบแทนค่อนข้างต่ำ ถ้ามีผู้สนใจเข้าร่วมให้กู้จำนวนมากเป็นหลายเท่าของวงเงิน ในระยะเวลาอันสั้น ก็จะได้รับ การกล่าวขวัญถึงว่าประสบความสำเร็จ ถ้ามีผู้สนใจน้อย หรือใช้เวลานานในการปิด Syndication ก็อาจจะถูกมองว่าไม่ได้รับความสำเร็จ ซึ่งก็จะกระทบต่อภาพลักษณ์ของผู้กู้และผู้จัดการเงินกู้ได้

สำหรับเอกสารต่างๆ ที่ใช้ใน Syndicated Loan ได้แก่

1. **Commitment Letter** เป็นจดหมายแสดงความจำนงในเบื้องต้นที่กลุ่มผู้จัดการ จะจัดหาเงินกู้ให้แก่ผู้กู้ โดยในเนื้อหาจะระบุรายละเอียดของเงินกู้ และเงื่อนไขที่สำคัญๆ เช่น วงเงิน อายุเงินกู้ วัตถุประสงค์ของเงินกู้ ตารางเวลาของเงินกู้ เช่น กำหนดการเซ็นสัญญา และ ระยะเวลาการเบิกเงิน เป็นต้น นอกจากนี้ผู้จัดการเงินกู้จะระบุไว้ด้วยว่า หากเกิดเหตุการณ์บางอย่างที่ถือเป็นเหตุสุดวิสัย ให้ถือว่าข้อผูกพันตามจดหมายนี้สิ้นสุดลง ธนาคารไม่จำเป็นต้องจัดหาเงินกู้ให้ตามเงื่อนไขที่ระบุ ถ้อยความในลักษณะนี้ เรียกว่า Force Majeure Clause เป็นการปกป้องธนาคารให้หลุดจากข้อผูกมัดในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อตลาดการเงินหรือต่อตัวผู้ขอู้ เป็นต้นว่าเกิดสงคราม ภัยพิบัติรุนแรง หรือผู้ขอู้ถูกลดอันดับเครดิต เป็นต้น

2. **Fee Letter** ระบุเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับเงินกู้ เช่น ค่าธรรมเนียมจัดการเงินกู้ (Arrangement Fee) ถ้าเป็น Underwritten Deal จะมีค่าธรรมเนียมที่แพงกว่าแบบ Best-Effort เนื่องจากผู้จัดการเงินกู้จะมีความเสี่ยงมากกว่า จึงมี Underwriting Fee รวมอยู่ด้วย นอกจากนี้ยังมีค่าธรรมเนียมตัวแทน (Agency Fee) ในกรณีเป็นเงินกู้ที่มีหลักประกัน ก็จะมีค่าธรรมเนียมผู้ดูแลหลักประกัน (Security Agent Fee) ด้วย

3. **Term Sheet** จะระบุสาระสำคัญของเงินกู้ ได้แก่

- ผู้กู้ (Borrower) และผู้ค้ำประกันเงินกู้ (Guarantor) ในกรณีที่มีผู้ค้ำประกัน
- วงเงิน (Amount) และลักษณะของวงเงิน (Type of Facility) เช่น Revolving Credit หรือ Term Loan
- อายุเงินกู้ (Maturity หรือ Tenor)
- อัตราดอกเบี้ย (Interest Rate)
- ค่าธรรมเนียมต่างๆ (Fees)
- การชำระคืนเงินกู้และการชำระคืนก่อนกำหนด (Repayment and Prepayment)
- หลักประกันเงินกู้ (Collateral)
- เงื่อนไขก่อนการเบิกเงินกู้ (Condition Precedent)

สาระสำคัญอื่นๆ เช่น คำรับรองของผู้กู้ (Representations and Warranties) เงื่อนไขที่ผู้กู้ต้องปฏิบัติและห้ามปฏิบัติ (Covenants) และเหตุผิดสัญญา (Events of Default) สาระสำคัญต่างๆ ที่ระบุไว้ใน Term Sheet จะมีการกล่าวถึงอย่างละเอียดในสัญญาเงินกู้อีกครั้งหนึ่ง

4. **สัญญาเงินกู้ (Loan Agreement)** เป็นเอกสารที่สำคัญที่สุดในการกู้เงินซึ่งจะระบุเงื่อนไขของเงินกู้ หน้าที่ของผู้กู้และผู้ให้กู้อย่างละเอียด โดยจะครอบคลุมสาระสำคัญที่ระบุใน Term Sheet และยังมีรายละเอียดปลีกย่อยอีกมาก ซึ่งจะได้กล่าวถึงบางส่วนในบทต่อไป ผู้กู้ควรมอบหมายให้นักกฎหมายที่มีความชำนาญด้านสัญญาเงินกู้ต่างประเทศพิจารณาประเด็นข้อกฎหมายต่างๆ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในด้านกฎหมายหรือถูกเอาเปรียบ ในขณะที่เดียวกันไม่ควรปล่อยให้เป็นที่ของนักกฎหมายเพียงอย่างเดียวในการพิจารณาร่างสัญญา ผู้กู้ควรให้ความสนใจในข้อกำหนดต่างๆ ของสัญญาอย่างถี่ถ้วน เพราะเป็นข้อกำหนดที่มีผลผูกพันผู้กู้ทั้งในทางกฎหมายและในการดำเนินงาน หากข้อกำหนดในสัญญาเข้มงวดเกินไปจนไม่อาจปฏิบัติได้ จะส่งผลเสียต่อชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของผู้กู้ได้ในภายหลัง

ข้อดีข้อเสียของ Syndicated Loan

ทุกอย่างย่อมมีทั้งข้อดีข้อเสีย เราจึงต้องเลือกนำไปใช้ให้เหมาะกับตัวเราและข้อจำกัดของเรา ซึ่งอาจสรุปข้อดีข้อเสียของ Syndicated Loan ได้ดังนี้

ข้อดี

1. วงเงินกู้สูง อันนี้แน่นอนที่สุดยิ่งจำนวนผู้ให้กู้มากขึ้นก็สามารถได้รับวงเงินกู้ที่มากขึ้นได้ เนื่องจากธนาคารแต่ละแห่งจะมีข้อจำกัดในเรื่องความเสี่ยงของการให้กู้แตกต่างกัน
2. ต้นทุนต่ำลง ในทางทฤษฎีหากมีอุปสงค์ (Demand) เพิ่มขึ้นในขณะที่อุปทาน (Supply) คงที่ ราคา ก็จะลดลง ในทำนองเดียวกันถ้ามีธนาคารที่แสดงความสนใจให้กู้เป็นจำนวนมากกว่าวงเงินที่ต้องการ หรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Overbook ก็เชื่อว่าการกู้เงินโดยวิธีนี้น่าจะทำให้ต้นทุนต่ำลง
3. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผู้กู้ ในการที่ Syndicated Loan ประสบความสำเร็จ คือ มีผู้ให้ความสนใจให้กู้เป็นจำนวนมากแสดงถึงความเชื่อมั่นต่อผู้ขอกู้และต่อโครงการที่จะใช้เงินกู้นั้นๆ ถือเป็นรากฐานที่สำคัญในวงการเงินและเป็นบันไดสู่ความสำเร็จในการระดมเงินครั้งต่อไป

ข้อเสีย

1. มีขบวนการยุ่งยากและใช้เวลานาน เริ่มตั้งแต่การคัดเลือก Lead Arranger ขบวนการ Syndication การจัดทำเอกสารสัญญา
2. ค่าใช้จ่ายสูง เช่น ค่าใช้จ่ายในการจ้างนักกฎหมายเพื่อจัดทำสัญญา และนักกฎหมายฝ่ายของผู้กู้เพื่อช่วยตรวจร่างสัญญาและให้ความเห็นว่าเงื่อนไขต่างๆ ที่ระบุในสัญญามีความเป็นธรรม ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ และเป็นเงื่อนไขที่สามารถปฏิบัติได้ รวมทั้งไม่ขัดต่อหลักกฎหมายไทย ค่าใช้จ่ายในการเดินทางของ Lead Arrangers ค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสาร และการลงนามในสัญญา เช่น ถ้าต้องการไปเซ็นสัญญาในต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายนี้ก็จะยิ่งแพงไปอีก ดังนั้นวิธีนี้จึงเหมาะกับวงเงินกู้ที่สูงเท่านั้น

ผู้ที่สนใจกู้เงินจากต่างประเทศจึงต้องทำความเข้าใจลักษณะของเงินกู้ประเภทต่างๆ และเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการของเราในช่วงเวลานั้นๆ

บทที่ 4 ลักษณะทั่วไปของเงินกู้ต่างประเทศ

ในบทขำงหน้านี้จะกล่าวถึงลักษณะโดยทั่วๆ ไปของเงินกู้ต่างประเทศทั้งหลายว่ามีโครงสร้างอย่างไรกันบ้าง โดยจะเน้นเฉพาะที่สำคัญๆ เท่านั้น คงไม่สามารถครอบคลุมได้ครบถ้วนทั้งหมด เนื่องจากการพัฒนาของตลาดการเงินที่ไม่หยุดนิ่ง บางอย่างที่เคยเป็นที่นิยมในอดีต ก็เริ่มจางหายไป มีของใหม่มาแทนที่ แต่โดยหลักๆ แล้วโครงสร้างของเงินกู้ก็คงหนีไม่พ้น เรื่องของชนิดของเงินกู้ อายุเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย วิธีการชำระคืน ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่างๆ และข้อกำหนดที่ผู้กู้มีภาระหน้าที่ต้องปฏิบัติตามตลอดเวลาที่ยังไม่มีการชำระคืนหนี้อย่างครบถ้วน ดังนั้น ผู้กู้จึงต้องมีความเข้าใจถึงลักษณะและประเภทของเงินกู้ที่ตนต้องการ จะได้ไม่ใช้เงินกู้ผิดประเภท เข้าใจถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกู้เงินต่างประเทศ รวมทั้ง ข้อผูกมัดต่างๆ ที่ติดมากับเงินกู้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และนำประเด็นเหล่านี้มาพิจารณา ก่อนตัดสินใจเดินหน้ากู้เงินเข้ามา สำหรับในบทนี้จะว่าด้วยเรื่องของประเภทของเงินกู้ และขนาดของวงเงินกันก่อน

ประเภทของเงินกู้ (Type of Facility)

เราอาจเคยได้ยินหลายคนพูดถึงเงินกู้ประเภทต่างๆ เช่น Term Loan บ้าง Revolving Loan บ้าง หรือ Bridging Finance บ้าง เราควรจะเลือกแบบไหนดีที่เหมาะสมกับความต้องการ

Bridging Finance หมายถึง เงินกู้แบบชั่วคราวเพื่อรอแหล่งเงินถาวรในภายหลัง จึงมักเป็นเงินกู้ระยะสั้นๆ ไม่เกิน 3-6 เดือน เช่น รอแหล่งเงินจากการเพิ่มทุนซึ่งคาดว่าจะเข้ามาในอีกสองถึงสามเดือนข้างหน้า หรือกำลังจะได้รับเงินกู้ระยะยาวจากสถาบันการเงินแต่มีความจำเป็นต้องใช้เงินก่อนเพื่อชำระค่าเครื่องจักร อย่างนี้เป็นต้น กรณีเช่นนี้ก็สามารถให้ธนาคารจัดเงินกู้ชั่วคราวให้ได้ซึ่งสามารถทำได้รวดเร็วกว่า เนื่องจากเป็นเงินระยะสั้น

Revolving Credit Facility หมายถึง เงินกู้ประเภทที่เป็นวงเงินหมุนเวียนสามารถใช้ได้หลายครั้งภายในวงเงินและระยะเวลาที่กำหนด ส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 364 วัน มักจะให้เฉพาะผู้กู้ที่อันดับเครดิตดี สาเหตุที่มีอายุไม่เกิน 364 วัน เพราะถ้าเกินกว่า 1 ปี ธนาคารจะต้องมีการกันสำรอง ทำให้เพิ่มต้นทุน จึงนิยมเสี่ยงโดยการให้วงเงินที่ไม่ถึงหนึ่งปี ยกตัวอย่างเช่น กำหนดว่าวงเงิน 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีอายุของวงเงิน 364 วัน ถ้าหากผู้กู้ไปแล้วชำระคืนก่อนครบระยะเวลา ก็สามารถเบิกเงินกู้นั้นมาใช้ใหม่ได้อีกแต่ระยะเวลาของเงินกู้ที่เบิกใหม่จะต้องไม่เกินระยะเวลาที่เหลืออยู่ของวงเงินนั้น วงเงินกู้ประเภทนี้มีวัตถุประสงค์ให้ใช้ระยะสั้นๆ เช่น

ใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน เพื่อซื้อวัตถุดิบหรือเพื่อสต็อกสินค้า เมื่อมีรายได้กลับคืนมาก็นำไปชำระคืนเงินกู้ และเมื่อถึงเวลาต้องการใช้เงินก็ไปเบิกมาใหม่ จึงเหมาะเป็นแหล่งเงินสำหรับบริหารสภาพคล่องของกิจการ เพราะสะดวกต่อการใช้ ซึ่งก็แน่นอนว่าของดี ๆ เช่นนี้ย่อมมีราคา ที่ผู้ใช้จะต้องจ่ายด้วยนอกเหนือจากดอกเบี้ย โดยจะอยู่ในรูปของค่าธรรมเนียม อาจจะเรียกชื่อแตกต่างกันออกไป เช่น ค่าธรรมเนียมผูกพันหนี้ (Commitment Fee) หรือค่าธรรมเนียมการใช้วงเงิน (Facility Fee)

Term Loan เป็นเงินกู้ที่มีอายุเงินกู้แน่นอน เช่น 3 ปี หรือ 5 ปี มีสองประเภท คือ ประเภท Amortizing Term Loan คือ เงินกู้ที่มีตารางชำระคืนเงินต้น เช่น ชำระคืนทุกๆ ปี ปีละเท่าๆ กัน ดังนั้น ยอดหนี้คงค้างจะลดลงเรื่อยๆ กับอีกประเภทหนึ่ง ชำระเงินต้นครั้งเดียว ทั้งจำนวนเมื่อครบอายุเงินกู้ ประเภทนี้จะมีอัตราดอกเบี้ยแพงกว่าอย่างแรก เพราะอายุเงินกู้เฉลี่ยยาวกว่าและผู้ให้กู้มีความเสี่ยงมากกว่า

วัตถุประสงค์ขอสินเชื่อ

ในการขอสินเชื่อ จำเป็นต้องแจ้งความจำนงค์ไปด้วยว่าเงินกู้ที่เราจะเอาไปทำอะไร ยิ่งเป็นเงินกู้ต่างประเทศที่มีวงเงินสูงๆ ด้วยแล้ว ต้องมีเหตุผลที่สมควร ความจริงการบอวัตถุประสงค์ให้เจ้าหนี้รับรู้ก็เป็นสิ่งที่ดี สถาบันการเงินที่ให้กู้จะได้ช่วยเราดูว่าลักษณะเงินกู้ประเภทใดจึงจะเหมาะสม เช่น ต้องการเงินสำหรับลงทุนก่อสร้างโรงงาน ก็น่าจะเป็นเงินกู้ระยะยาว ถ้าต้องการไปใช้ซื้อวัตถุดิบจากต่างประเทศ น่าจะเป็นเงินประเภท Trade Finance อย่างนี้เป็นต้น โดยทั่วไปจะระบุวัตถุประสงค์ของเงินกู้ไว้ในสัญญาเงินกู้ด้วย ถ้าเรานำเงินกู้ไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ ก็ถือว่าผิดสัญญาเงินกู้ เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องร้องได้ ดังนั้น ผู้กู้จึงต้องให้ความสำคัญกับถ้อยคำในวัตถุประสงค์ของเงินกู้ด้วย ควรระบุให้ถูกต้องและครอบคลุมการใช้ทั้งหมด ทางที่ดีก็อย่าระบุให้เฉพาะเจาะจงจนเกินไป เดี่ยวจะเป็นปัญหามายหลัง ถ้าผู้กู้เป็นบริษัทที่มีฐานะการเงินมั่นคง น่าเชื่อถือ ผู้ให้กู้อาจยินยอมให้ระบุวัตถุประสงค์ว่าสำหรับใช้สอยทั่วไปในกิจการของผู้กู้ (for general business purpose of the borrower) แบบนี้ก็ได้นั่นคือเป็นเงินกู้เอกประสงค์ เอาไปใช้ทำอะไรก็ได้ เจ้าหนี้ไม่สนใจขอให้จ่ายดอกเบี้ยและเงินต้นตามกำหนดก็พอ

ขนาดบอบเบินกู้

ไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวว่าการกู้เงินจากต่างประเทศควรมีวงเงินเท่าไรจึงถือว่าเหมาะสม แต่ที่แน่ๆ คือ เงินกู้จากต่างประเทศไม่ควรมีขนาดเล็กเกินไป อย่างต่ำที่สุดน่าจะในราว 3 ถึง 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ยกเว้นสินเชื่อเพื่อการค้า (Trade Financing) ที่มีวงเงินต่ำกว่าหนึ่งล้านดอลลาร์สหรัฐได้ เหตุผลที่ไม่ควรกู้วงเงินที่เล็กเกินไป

1. ไม่คุ้มค่าใช้จ่าย ในการกู้เงินต่างประเทศจะมีค่าใช้จ่ายหลายรายการด้วยกัน อาทิ ค่าจัดทำเอกสารสัญญา ค่าที่ปรึกษากฎหมาย ค่าอากรแสตมป์ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งจะได้กล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป หากวงเงินเล็ก สัดส่วนของค่าใช้จ่ายเหล่านี้ต้องเงินจะเป็นอัตราที่สูง

2. ประเพณีนิยม (Market Convention) ผู้ให้กู้ที่เป็นธนาคารต่างประเทศมักไม่สนใจให้กู้ในวงเงินที่เล็กเกินไป เพราะไม่คุ้มค่ากับเวลาและกำลังคนที่จะเสียไปในการให้กู้ครั้งนี้ แม้ว่าค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้ให้กู้มักจะผลักภาระให้ผู้รับไปทั้งหมดก็ตาม แต่ก็ต้องจัดสรรกำลังคนให้ไปทำงานนี้ซึ่งได้รายได้ไม่มากนัก ถือว่าไม่คุ้มค่า ยกเว้น ธนาคารที่มีความสัมพันธ์แนบแน่นกับผู้ให้กู้ที่อาจจะยินยอมจัดเงินกู้เล็กๆ ให้ โดยหวังว่าจะได้ธุรกิจอื่นๆ อีกในอนาคต

3. ไม่คุ้มต้นทุนในการบริหารความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยน ในกรณีที่ต้องการบริหารความเสี่ยงของเงินกู้โดยใช้เครื่องมือบางชนิดอาจมีการกำหนดขั้นต่ำของวงเงินที่สามารถซื้อได้

หากวงเงินที่เกินกว่าประมาณ 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐขึ้นไป ธนาคารต่างประเทศที่ผู้ให้กู้มักจะพอใจที่จะทำเป็น Club Loan โดยการชักชวนธนาคารที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมารวมกลุ่มในการให้กู้ หรือถ่วงเงินกู้สูงมาก เช่น สูงกว่า 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขึ้นไป มักจะทำในรูป Syndicated Loan แบบที่ได้พูดถึงไปแล้วในบทก่อนๆ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ไม่ได้มีอะไรเป็นสูตรสำเร็จตายตัว แต่จะขึ้นกับปัจจัยหลายๆ ประการ อาทิ ความน่าเชื่อถือหรือสถานะเครดิตของผู้กู้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ ข้อจำกัดของธนาคารผู้ให้กู้เกี่ยวกับวงเงินสูงสุดที่ผู้กู้ได้ต่อราย (Credit Exposure) และวงเงินสูงสุดที่ผู้กู้ได้ในแต่ละประเทศ (Country Limit) ของผู้ให้กู้ เป็นต้น

บทที่ 5 เรื่องของดอกเบี้ย

เมื่อพูดถึงเงินกู้แทบทุกคนจะนึกถึงอัตราดอกเบี้ยก่อนเป็นอันดับแรก เงินกู้จะดีหรือไม่ดี ต้องดูว่าอัตราดอกเบี้ยจะต่ำสักแค่ไหน บางครั้งเลยพลอยตกเป็นเหยื่อกับภาพลวงตาว่าดอกเบี้ยต่ำจริง ๆ เพียงวันละไม่กี่บาท แบบนี้ก็มี ดอกเบี้ยถือเป็นส่วนสำคัญของเงินกู้ก็จริง แต่เราควรต้องดูถึงรายจ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเงินกู้นั้นๆ ด้วย จึงจะได้เห็นถึงต้นทุนที่แท้จริงของเงินกู้ เช่น พวกค่าธรรมเนียมต่างๆ ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป สำหรับในบทนี้ เรามารู้จักประเภทของดอกเบี้ยและวิธีการจ่ายดอกเบี้ยของเงินกู้ต่างประเทศกันก่อน

ประเภทของดอกเบี้ย

เงินกู้ทั่วๆ ไปจะมีอัตราดอกเบี้ยอยู่สองแบบ คือ แบบอัตราดอกเบี้ยคงที่ (Fixed Interest Rate) และแบบอัตราดอกเบี้ยลอยตัว (Floating Interest Rate) เนื่องจากสองรูปแบบนี้เป็นที่รู้จักและนิยมกันโดยทั่วไปจึงมักจะเรียกเงินกู้เหล่านี้ว่าเป็น Plain Vanilla นอกเหนือจากสองแบบนี้แล้ว ก็อาจจะมีรูปแบบอื่นๆ อีกหลากหลาย แล้วแต่ธนาคารต่างๆ จะคิดค้นกันเพื่อให้ดึงดูดใจลูกค้า

หรือให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า จึงเรียกว่า tailor-made เช่น แบบผสมทั้งอัตราดอกเบี้ยคงที่และลอยตัว หรือแบบที่อิงกับตัวชี้วัด (Index) อื่นๆ เหล่านี้ เป็นต้น

อัตราดอกเบี้ยคงที่ (Fixed Interest Rate) หมายถึงอัตราดอกเบี้ยที่ระบุไว้ในสัญญาเงินกู้ ซึ่งจะคงที่เท่าเดิมตลอดอายุของเงินกู้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าเงินกู้นั้นจะเป็นเงินกู้ระยะสั้นหรือระยะยาว การกำหนดอัตราดอกเบี้ยคงที่มักจะอิงมาจากอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรสำหรับระยะเวลาที่ใกล้เคียงกับอายุเงินกู้ หรือในบางสกุลที่มีตลาด Swap ก็มักจะกำหนดโดยอาศัยอัตราที่ quote กันในตลาด Swap ตลาด Swap ในที่นี้หมายถึง Interest Rate Swap ซึ่งธนาคารชั้นนำหลายๆ แห่งจะมีการ quote อัตราสำหรับการเปลี่ยนจากอัตราดอกเบี้ยประเภทคงที่เป็นประเภทลอยตัว หรือจากประเภทลอยตัวเป็นคงที่ ทั้งอัตราดอกเบี้ยพันธบัตรและอัตราดอกเบี้ยในตลาด Swap ทำให้เราทราบว่า อัตราดอกเบี้ยในตลาดของเงินสกุลนั้นๆ เป็นเท่าไรตามช่วงอายุต่างๆ แต่อัตราดอกเบี้ยของเงินกู้จริงๆ คงจะต้องสูงกว่านี้ เพราะผู้ให้กู้จะต้องบวกค่าความเสี่ยง (Risk Premium) เข้าไปด้วย ยิ่งเงินกู้มีอายุยาวขึ้น ค่าความเสี่ยงนี้ก็จะยิ่งเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย โดยทั่วไปธนาคารมักไม่บอกว่าจะบวกค่าความเสี่ยงนี้เท่าไร แต่จะแจ้งเป็นอัตราเดียวไปเลย เช่น ถ้ากู้เงินอายุ 3 ปีคิดอัตราดอกเบี้ย 5% ต่อปี ถ้าอายุเงินกู้ 5 ปีคิดอัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี อย่างนี้เป็นต้น อัตราดอกเบี้ย 5% หรือ 6% ที่ว่านี้จะรวมค่าความเสี่ยงซึ่งแต่ละธนาคารจะคิดแตกต่างกันไป ขึ้นกับความเสี่ยงของผู้กู้ อายุของเงินกู้ ต้นทุนเงินทุนและนโยบายด้านสินเชื่อของธนาคาร แต่ในบางกรณี เช่น ผู้กู้รายใหญ่ๆ อาจขอให้ธนาคารเสนออัตราดอกเบี้ยในลักษณะที่อิงกับ Benchmark Rate บวกด้วยส่วนต่าง (spread) ก็สามารถทำได้

ในการติดต่อกู้เงินอัตราดอกเบี้ยคงที่จากธนาคาร ผู้กู้ควรระมัดระวังในเรื่องอัตราดอกเบี้ยที่ระบุอยู่ในข้อเสนอของธนาคารว่า อัตราดังกล่าวเป็นเพียงอัตราข้อเสนอในขั้นต้น (Indicative Interest Rate) หรือเป็นอัตราที่ธนาคารยืนยันว่าจะให้กู้จริง (Committed Interest Rate) ประเด็นนี้หากไม่สอบถามกันให้ชัดเจนอาจเกิดปัญหาขึ้นได้ โดยเฉพาะในช่วงที่อัตราดอกเบี้ยในตลาดมีความผันผวนมากๆ ดังนั้น ธนาคารส่วนใหญ่จึงมักจะระบุในข้อเสนอว่าอัตราดอกเบี้ยตามข้อเสนอนี้มีผลในช่วงเวลาหนึ่งๆ เท่านั้น เช่น แค่ 15 วันหรือ 30 วัน ถ้าผู้กู้ไม่ตอบรับข้อเสนอภายในระยะเวลาดังกล่าวอัตราดอกเบี้ยก็อาจเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากธนาคารเองมีความเสี่ยงในด้านต้นทุนเงินทุนเช่นเดียวกัน หากอัตราดอกเบี้ยในตลาดอยู่ในภาวะขาขึ้น ในทางกลับกันผู้กู้อาจต้องการให้ธนาคารปรับลดอัตราดอกเบี้ยตามข้อเสนอหากอัตราดอกเบี้ยอยู่ในภาวะขาลง ดังนั้น การกู้เงินอัตราดอกเบี้ยคงที่จึงควรจะดำเนินการให้เร็วเพื่อลดความเสี่ยงของทั้งสองฝ่าย

อัตราดอกเบี้ยลอยตัว (Floating Interest Rate) หมายถึงอัตราดอกเบี้ยที่ปรับเปลี่ยนไปตามอัตราอ้างอิง (Benchmark Rate) โดยจะประกอบด้วยสองส่วน คือ อัตราอ้างอิงกับส่วนต่างที่เรียกว่า spread ซึ่งอาจจะมีค่าเป็นลบหรือบวกก็ได้ เช่น US LIBOR 3 เดือน บวกด้วย 1% หมายความว่า ถ้าอัตรา US LIBOR 3 เดือนเท่ากับ 5% อัตราดอกเบี้ยของเงินกู้นี้จะเท่ากับ 6% และทุก 3 เดือนจะต้องกำหนดกันใหม่ว่าอัตราดอกเบี้ยจะวัดต่อไปจะเป็นเท่าไรโดยดูจากอัตรา US LIBOR 3 เดือน ณ ขณะนั้นๆ หรือในกรณีที่ spread เป็นลบ เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เท่ากับ US LIBOR 6 เดือน ลบ 0.5% แปลว่า ถ้าอัตราดอกเบี้ย US LIBOR 6 เดือนเท่ากับ 5.75% อัตราดอกเบี้ยของเงินกู้จะเท่ากับ 5.25% และทุก 6 เดือนจะต้องกำหนดอัตราดอกเบี้ยกันใหม่

เงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวมักใช้ LIBOR เป็นอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง LIBOR ย่อมาจาก London Interbank Offered Rate คือ อัตราให้กู้ยืมกันระหว่างธนาคารซึ่งกำหนดโดยธนาคารชั้นนำในตลาดกรุงลอนดอน เนื่องจากลอนดอนเป็นศูนย์กลางทางการเงินของโลกมาช้านานและมีธนาคารชั้นนำต่างๆ ของโลกมาตั้งสาขาที่นี่ จึงมีธุรกรรมการเงินต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย ดังนั้นจึงมีอัตรา LIBOR ของเงินสกุลหลักต่างๆ อาทิ US LIBOR, Yen LIBOR, Euribor (LIBOR ของเงินยูโร) CHF LIBOR (LIBOR ของเงินสวิสฟรังก์) โดยประเพณีปฏิบัติจะนิยมใช้อัตรา LIBOR ที่กำหนด ณ 11.00 น. ตามเวลากรุงลอนดอน โดยจะกำหนดกันสองวันทำการล่วงหน้า เช่น LIBOR ของวันที่ 10 สิงหาคม 2549 จะกำหนดในวันที่ 8 สิงหาคม 2549 ในสัญญาเงินกู้ควรระบุให้รัดกุมว่าเป็น LIBOR ที่ quote โดยธนาคารใดบ้าง ประเด็นนี้ ธนาคารมักต้องการให้ใช้ LIBOR ของตัวเอง ผู้กู้ควรต่อรองให้ใช้ค่าเฉลี่ยของธนาคารอื่นๆ แทน เช่น ใช้ค่าเฉลี่ยของสี่หรือห้าธนาคาร ซึ่งเรียกว่าธนาคารอ้างอิง (Reference Banks) การเลือกธนาคารอ้างอิงก็ถือว่าสำคัญ เพราะ LIBOR ของแต่ละธนาคารไม่ได้เท่ากันหมด เหมือน MOR หรือ MLR ของธนาคารพาณิชย์ไทยที่แตกต่างกันได้เช่นกัน ธนาคารขนาดใหญ่ที่มีอันดับเครดิตดีจะมีต้นทุนต่ำกว่าธนาคารขนาดเล็ก เพราะฉะนั้นถ้าใช้ธนาคารขนาดใหญ่เป็นธนาคารอ้างอิง ก็อาจจะได้ LIBOR ที่ต่ำกว่า หรือหากจะประเมินประมาณก็อาจจะยินยอมให้ธนาคารผู้ให้กู้เป็นหนึ่งในธนาคารอ้างอิงก็ได้ มีอีกวิธีหนึ่งที่นิยมกัน คือ ใช้ LIBOR ที่ปรากฏอยู่ในจอ Reuters ซึ่งเป็นบริการข้อมูลและข่าวสารที่เป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายในแวดวงการเงินทั่วโลก โดยทุกวันจะมีธนาคารชั้นนำที่ได้รับคัดเลือกให้ส่งอัตรา LIBOR ไปลงเผยแพร่ ในสัญญาเงินกู้บางรายจึงระบุให้ใช้ LIBOR ที่ปรากฏบนหน้าจอเป็นอัตราอ้างอิงเสียเลย แทนการใช้ LIBOR จากธนาคารอ้างอิง เพราะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปอยู่แล้ว จึงจะสะดวกด้วยประการทั้งปวง แต่ก็มักกำหนดให้ใช้ธนาคารอ้างอิงเป็นแหล่งสำรอง เพื่อในกรณีที่วันดังกล่าวไม่สามารถนำข้อมูลจาก Reuters มาใช้ได้

ตัวอย่าง ของ Reuters Page

		2005-06 (1999-00 = 100)				2006-07 (1999-00 = 100)	
	2005-06	2006-07	2005-06	2006-07	2005-06	2006-07	
	2005-06	2006-07	2005-06	2006-07	2005-06	2006-07	
1.5	5.1522	5.1128	1.1519	1.0801	55.7	1.0427	
2.0	5.1522	5.1128	2.1522	2.0801	1.0500	1.0417	
2.5	5.1522	5.1128	3.1522	3.0801	1.0550	1.0400	
3.0	5.1522	5.1128	4.1522	4.0801	1.0600	1.0383	
3.5	5.1522	5.1128	5.1522	5.0801	1.0650	1.0367	
4.0	5.1522	5.1128	6.1522	6.0801	1.0700	1.0350	
4.5	5.1522	5.1128	7.1522	7.0801	1.0750	1.0333	
5.0	5.1522	5.1128	8.1522	8.0801	1.0800	1.0317	
5.5	5.1522	5.1128	9.1522	9.0801	1.0850	1.0300	
6.0	5.1522	5.1128	10.1522	10.0801	1.0900	1.0283	
6.5	5.1522	5.1128	11.1522	11.0801	1.0950	1.0267	
7.0	5.1522	5.1128	12.1522	12.0801	1.1000	1.0250	
7.5	5.1522	5.1128	13.1522	13.0801	1.1050	1.0233	
8.0	5.1522	5.1128	14.1522	14.0801	1.1100	1.0217	
8.5	5.1522	5.1128	15.1522	15.0801	1.1150	1.0200	
9.0	5.1522	5.1128	16.1522	16.0801	1.1200	1.0183	
9.5	5.1522	5.1128	17.1522	17.0801	1.1250	1.0167	
10.0	5.1522	5.1128	18.1522	18.0801	1.1300	1.0150	
10.5	5.1522	5.1128	19.1522	19.0801	1.1350	1.0133	
11.0	5.1522	5.1128	20.1522	20.0801	1.1400	1.0117	
11.5	5.1522	5.1128	21.1522	21.0801	1.1450	1.0100	
12.0	5.1522	5.1128	22.1522	22.0801	1.1500	1.0083	
12.5	5.1522	5.1128	23.1522	23.0801	1.1550	1.0067	
13.0	5.1522	5.1128	24.1522	24.0801	1.1600	1.0050	
13.5	5.1522	5.1128	25.1522	25.0801	1.1650	1.0033	
14.0	5.1522	5.1128	26.1522	26.0801	1.1700	1.0017	
14.5	5.1522	5.1128	27.1522	27.0801	1.1750	1.0000	
15.0	5.1522	5.1128	28.1522	28.0801	1.1800	0.9983	
15.5	5.1522	5.1128	29.1522	29.0801	1.1850	0.9967	
16.0	5.1522	5.1128	30.1522	30.0801	1.1900	0.9950	
16.5	5.1522	5.1128	31.1522	31.0801	1.1950	0.9933	
17.0	5.1522	5.1128	32.1522	32.0801	1.2000	0.9917	
17.5	5.1522	5.1128	33.1522	33.0801	1.2050	0.9900	
18.0	5.1522	5.1128	34.1522	34.0801	1.2100	0.9883	
18.5	5.1522	5.1128	35.1522	35.0801	1.2150	0.9867	
19.0	5.1522	5.1128	36.1522	36.0801	1.2200	0.9850	
19.5	5.1522	5.1128	37.1522	37.0801	1.2250	0.9833	
20.0	5.1522	5.1128	38.1522	38.0801	1.2300	0.9817	
20.5	5.1522	5.1128	39.1522	39.0801	1.2350	0.9800	
21.0	5.1522	5.1128	40.1522	40.0801	1.2400	0.9783	
21.5	5.1522	5.1128	41.1522	41.0801	1.2450	0.9767	
22.0	5.1522	5.1128	42.1522	42.0801	1.2500	0.9750	
22.5	5.1522	5.1128	43.1522	43.0801	1.2550	0.9733	
23.0	5.1522	5.1128	44.1522	44.0801	1.2600	0.9717	
23.5	5.1522	5.1128	45.1522	45.0801	1.2650	0.9700	
24.0	5.1522	5.1128	46.1522	46.0801	1.2700	0.9683	
24.5	5.1522	5.1128	47.1522	47.0801	1.2750	0.9667	
25.0	5.1522	5.1128	48.1522	48.0801	1.2800	0.9650	
25.5	5.1522	5.1128	49.1522	49.0801	1.2850	0.9633	
26.0	5.1522	5.1128	50.1522	50.0801	1.2900	0.9617	
26.5	5.1522	5.1128	51.1522	51.0801	1.2950	0.9600	
27.0	5.1522	5.1128	52.1522	52.0801	1.3000	0.9583	
27.5	5.1522	5.1128	53.1522	53.0801	1.3050	0.9567	
28.0	5.1522	5.1128	54.1522	54.0801	1.3100	0.9550	
28.5	5.1522	5.1128	55.1522	55.0801	1.3150	0.9533	
29.0	5.1522	5.1128	56.1522	56.0801	1.3200	0.9517	
29.5	5.1522	5.1128	57.1522	57.0801	1.3250	0.9500	
30.0	5.1522	5.1128	58.1522	58.0801	1.3300	0.9483	
30.5	5.1522	5.1128	59.1522	59.0801	1.3350	0.9467	
31.0	5.1522	5.1128	60.1522	60.0801	1.3400	0.9450	
31.5	5.1522	5.1128	61.1522	61.0801	1.3450	0.9433	
32.0	5.1522	5.1128	62.1522	62.0801	1.3500	0.9417	
32.5	5.1522	5.1128	63.1522	63.0801	1.3550	0.9400	
33.0	5.1522	5.1128	64.1522	64.0801	1.3600	0.9383	
33.5	5.1522	5.1128	65.1522	65.0801	1.3650	0.9367	
34.0	5.1522	5.1128	66.1522	66.0801	1.3700	0.9350	
34.5	5.1522	5.1128	67.1522	67.0801	1.3750	0.9333	
35.0	5.1522	5.1128	68.1522	68.0801	1.3800	0.9317	
35.5	5.1522	5.1128	69.1522	69.0801	1.3850	0.9300	
36.0	5.1522	5.1128	70.1522	70.0801	1.3900	0.9283	
36.5	5.1522	5.1128	71.1522	71.0801	1.3950	0.9267	
37.0	5.1522	5.1128	72.1522	72.0801	1.4000	0.9250	
37.5	5.1522	5.1128	73.1522	73.0801	1.4050	0.9233	
38.0	5.1522	5.1128	74.1522	74.0801	1.4100	0.9217	
38.5	5.1522	5.1128	75.1522	75.0801	1.4150	0.9200	
39.0	5.1522	5.1128	76.1522	76.0801	1.4200	0.9183	
39.5	5.1522	5.1128	77.1522	77.0801	1.4250	0.9167	
40.0	5.1522	5.1128	78.1522	78.0801	1.4300	0.9150	
40.5	5.1522	5.1128	79.1522	79.0801	1.4350	0.9133	
41.0	5.1522	5.1128	80.1522	80.0801	1.4400	0.9117	
41.5	5.1522	5.1128	81.1522	81.0801	1.4450	0.9100	
42.0	5.1522	5.1128	82.1522	82.0801	1.4500	0.9083	
42.5	5.1522	5.1128	83.1522	83.0801	1.4550	0.9067	
43.0	5.1522	5.1128	84.1522	84.0801	1.4600	0.9050	
43.5	5.1522	5.1128	85.1522	85.0801	1.4650	0.9033	
44.0	5.1522	5.1128	86.1522	86.0801	1.4700	0.9017	
44.5	5.1522	5.1128	87.1522	87.0801	1.4750	0.9000	
45.0	5.1522	5.1128	88.1522	88.0801	1.4800	0.8983	
45.5	5.1522	5.1128	89.1522	89.0801	1.4850	0.8967	
46.0	5.1522	5.1128	90.1522	90.0801	1.4900	0.8950	
46.5	5.1522	5.1128	91.1522	91.0801	1.4950	0.8933	
47.0	5.1522	5.1128	92.1522	92.0801	1.5000	0.8917	
47.5	5.1522	5.1128	93.1522	93.0801	1.5050	0.8900	
48.0	5.1522	5.1128	94.1522	94.0801	1.5100	0.8883	
48.5	5.1522	5.1128	95.1522	95.0801	1.5150	0.8867	
49.0	5.1522	5.1128	96.1522	96.0801	1.5200	0.8850	
49.5	5.1522	5.1128	97.1522	97.0801	1.5250	0.8833	
50.0	5.1522	5.1128	98.1522	98.0801	1.5300	0.8817	
50.5	5.1522	5.1128	99.1522	99.0801	1.5350	0.8800	
51.0	5.1522	5.1128	100.1522	100.0801	1.5400	0.8783	
51.5	5.1522	5.1128	101.1522	101.0801	1.5450	0.8767	
52.0	5.1522	5.1128	102.1522	102.0801	1.5500	0.8750	
52.5	5.1522	5.1128	103.1522	103.0801	1.5550	0.8733	
53.0	5.1522	5.1128	104.1522	104.0801	1.5600	0.8717	
53.5	5.1522	5.1128	105.1522	105.0801	1.5650	0.8700	
54.0	5.1522	5.1128	106.1522	106.0801	1.5700	0.8683	
54.5	5.1522	5.1128	107.1522	107.0801	1.5750	0.8667	
55.0	5.1522	5.1128	108.1522	108.0801	1.5800	0.8650	
55.5	5.1522	5.1128	109.1522	109.0801	1.5850	0.8633	
56.0	5.1522	5.1128	110.1522	110.0801	1.5900	0.8617	
56.5	5.1522	5.1128	111.1522	111.0801	1.5950	0.8600	
57.0	5.1522	5.1128	112.1522	112.0801	1.6000	0.8583	
57.5	5.1522	5.1128	113.1522	113.0801	1.6050	0.8567	
58.0	5.1522	5.1128	114.1522	114.0801	1.6100	0.8550	
58.5	5.1522	5.1128	115.1522	115.0801	1.6150	0.8533	
59.0	5.1522	5.1128	116.1522	116.0801	1.6200	0.8517	
59.5	5.1522	5.1128	117.1522	117.0801	1.6250	0.8500	
60.0	5.1522	5.1128	118.1522	118.0801	1.6300	0.8483	
60.5	5.1522	5.1128	119.1522	119.0801	1.6350	0.8467	
61.0	5.1522	5.1128	120.1522	120.0801	1.6400	0.8450	
61.5	5.1522	5.1128	121.1522	121.0801	1.6450	0.8433	
62.0	5.1522	5.1128	122.1522	122.0801	1.6500	0.8417	
62.5	5.1522	5.1128	123.1522	123.0801	1.6550	0.8400	
63.0	5.1522	5.1128	124.1522	124.0801	1.6600	0.8383	
63.5	5.1522	5.1128	125.1522	125.0801	1.6650	0.8367	
64.0	5.1522	5.1128	126.1522	126.0801	1.6700	0.8350	
64.5	5.1522	5.1128	127.1522	127.0801	1.6750	0.8333	
65.0	5.1522	5.1128	128.1522	128.0801	1.6800	0.8317	
65.5	5.1522	5.1128	129.1522	129.0801	1.6850	0.8300	
66.0	5.1522	5.1128	130.1522	130.0801	1.6900	0.8283	
66.5	5.1522	5.1128	131.1522	131.0801	1.6950	0.8267	
67.0	5.1522	5.1128	132.1522	132.0801	1.7000	0.8250	
67.5	5.1522	5.1128	133.1522	133.0801	1.7050	0.8233	
68.0	5.1522	5.1128	134.1522	134.0801	1.7100	0.8217	
68.5	5.1522	5.1128	135.1522	135.0801	1.7150	0.8200	
69.0	5.1522	5.1128	136.1522	136.0801	1.7200	0.8183	
69.5	5.1522	5.1128	137.1522	137.0801	1.7250	0.8167	
70.0	5.1522	5.1128	138.1522	138.0801	1.7300	0.8150	
70.5	5.1522	5.1128	139.1522	139.0801	1.7350	0.8133	
71.0	5.1522	5.1128	140.1522	140.0801	1.7400	0.8117	
71.5	5.1522	5.1128	141.1522	141.0801	1.7450	0.8100	
72.0	5.1522	5.1128	142.1522	142.0801	1.7500	0.8083	
72.5	5.1522	5.1128	143.1522	143.0801	1.7550	0.8067	
73.0	5.1522	5.1128	144.1522	144.0801	1.7600	0.8050	
73.5	5.1522	5.1128	145.1522	145.0801	1.7650	0.8033	
74.0	5.1522	5.1128	146.1522	146.0801	1.7700	0.8017	
74.5	5.1522	5.1128	147.1522	147.0801	1.7750	0.8000	
75.0	5.1522	5.1128	148.1522	148.0801	1.7800	0.7983	
75.5	5.1522	5.1128	149.1522	149.0801	1.7850	0.7967	
76.0	5.1522						

วิธีการหารเฉลี่ยก็ต้องระบุให้ชัดเจนไปเลยว่าจะจัดการกับเศษของหนึ่งเปอร์เซ็นต์หรือทศนิยมอย่างไร ที่เห็นนิยมใช้กันมักจะให้มีการปัดเศษขึ้นให้เป็นเศษหนึ่งส่วนแปดของหนึ่งเปอร์เซ็นต์เสมอ เช่น 6 1/8% หรือ 6 3/8% ถ้าแปลงเป็นทศนิยมแปลว่าทศนิยมไม่เกินสามตำแหน่ง และต้องเท่ากับหรือหิวคูณของ 0.125 เช่น 0.125%, 0.25%, 0.375% เป็นต้น ถ้าระบุว่าเป็นเศษหนึ่งส่วนสิบหกของหนึ่งเปอร์เซ็นต์ แปลว่า ทศนิยมไม่เกินสี่ตำแหน่ง และต้องเท่ากับหรือเป็นหิวคูณของ 0.0625 เช่น 0.0625%, 0.125%, 0.1875%, 0.25%, 0.3125% เป็นต้น ในบางกรณีอาจตกลงใช้เศษหนึ่งส่วนสามสิบสอง ซึ่งจะมีทศนิยมถึงห้าตำแหน่ง อาจจะดูรุงรังไปบ้าง แต่จะเป็นประโยชน์กับผู้กู้ เพราะเศษที่ไม่ลงตัวตามเกณฑ์ที่ตกลงกันจะทำให้ปัดขึ้น เพราะฉะนั้นถ้าใช้เกณฑ์เศษหนึ่งส่วนแปด เวลาปัดขึ้นทีละเศษหนึ่งส่วนแปดก็ไม่ค่อยเลยโดยเฉพาะถ้าวงเงินกู้สูงๆ

เงินกู้โดยส่วนใหญ่จะมีดอกเบี้ยแบบใดแบบหนึ่งในสองประเภทที่กล่าวแล้วข้างต้น แต่ก็จะมีอีกส่วนหนึ่งที่มีรูปแบบของดอกเบี้ยแตกต่างออกไป ด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน เช่น เพื่อลดต้นทุน แต่เพิ่มความเสี่ยง ถ้าถึงถูก ก็ได้ลดต้นทุนสมใจ ถ้าผิดก็ต้องจ่ายแพงขึ้น หรือผู้กู้บางรายต้องการให้การจ่ายดอกเบี้ยสอดคล้องกับโครงการที่ดำเนินการ ก็อาจจะมีการปรับรูปแบบของดอกเบี้ยที่แตกต่างไปได้ ในที่นี้จะขอลำดับถึงเพียงบางประเภท เช่น

อัตราดอกเบี้ยแบบผสมทั้งคงที่และลอยตัว (Mixed Interest Rates) เช่น ในช่วงแรกเป็นแบบอัตราดอกเบี้ยคงที่และหลังจากนั้นเป็นอัตราดอกเบี้ยลอยตัว ในทิศทางดอกเบี้ยขาขึ้น ผู้กู้มักต้องการกู้เงินระยะยาวที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่ ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ให้กู้ที่ต้องการให้กู้แบบอัตราดอกเบี้ยลอยตัว วิธีนี้จึงเป็นวิธีประนีประนอม โดยช่วงแรกกำหนดเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่ เช่น สองหรือสามปีแรกตามแต่จะตกลงกัน หลังจากนั้นกำหนดเป็นอัตราดอกเบี้ยลอยตัว เช่น LIBOR 6 เดือนบวก 0.5% หรือถ้าเป็นเงินกู้ที่มีอายุค่อนข้างยาวอาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยในลักษณะขั้นบันได คือ บวก spread ในอัตราที่สูงขึ้นเพื่อสะท้อนค่าความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น วิธีนี้มักยินยอมให้มีการชำระคืนก่อนกำหนดได้ในช่วงที่มีการปรับ spread

Delayed LIBOR หรือ LIBOR in Arrears ในเงินกู้อัตราดอกเบี้ยลอยตัวโดยทั่วไป การกำหนดอัตราดอกเบี้ยจะทำการสองวันทำการก่อนเริ่มต้นงวดดอกเบี้ย ดังนั้น ผู้กู้และผู้ให้กู้จะทราบอัตราดอกเบี้ยของงวดนั้นๆ รวมทั้ง สามารถคำนวณจำนวนดอกเบี้ยจ่ายได้ตั้งแต่ต้นงวด เมื่อถึงวันกำหนดจ่ายดอกเบี้ยก็สามารถชำระเงินให้แก่ธนาคารได้เลย ตามแต่วิธีการที่ได้มีการตกลงกัน แต่สำหรับเงินกู้ที่ใช้ Delayed LIBOR จะแตกต่างจากธรรมดาตรงที่ LIBOR ที่ใช้สำหรับงวดดอกเบี้ยนั้นๆ จะใช้ LIBOR ของวันชำระดอกเบี้ยหรือ LIBOR ปลายงวดแทนที่จะเป็น LIBOR ต้นงวด เพราะฉะนั้น ในระหว่างงวดดอกเบี้ยทั้งผู้กู้และผู้ให้กู้จะยังไม่ทราบอัตราดอกเบี้ยจนกว่าจะถึงสองวันทำการก่อนวันชำระดอกเบี้ย จึงจะยืนยันอัตราดอกเบี้ยและจำนวนดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายของงวดนั้น การกำหนดอัตราดอกเบี้ยลักษณะนี้ เป็นลูกเล่นอันหนึ่งของธนาคารเพื่อดึงดูดให้ลูกค้าสนใจ โดยอาจจะเสนอ spread ที่ต่ำกว่าเงินกู้แบบ Normal LIBOR ในช่วงดอกเบี้ยขาขึ้นการกู้แบบ Delayed LIBOR อาจทำให้ต้องจ่ายดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น แต่ถ้าเป็นเงินกู้ระยะยาวความแตกต่างจะอยู่ที่ LIBOR งวดแรกกับงวดสุดท้ายเท่านั้น ถ้า spread ของ Delayed LIBOR ต่ำกว่า Normal LIBOR มาก ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจไม่น้อย

วิธีการคำนวณดอกเบี้ย

เรื่องของการคำนวณดอกเบี้ย เช่น การนับวันเพื่อนำมาใช้ในการคำนวณ หรือสูตรในการคำนวณก็มีแตกต่างกันออกไป บางครั้งอาจทำให้สับสนได้เหมือนกัน แม้แต่วันที่จะเริ่มคิดดอกเบี้ยว่าให้นับจากวันที่ผู้กู้เบิกเงินไปใช้เลยหรือเริ่มคิดหลังจากนั้นหนึ่งวัน บางครั้งก็ยังเป็นประเด็นให้ถกเถียงกันได้ เพราะฉะนั้น ผู้กู้ก็ควรจะพิจารณาประเด็นปลีกย่อยเหล่านี้ให้รอบคอบเสียก่อนที่จะตกลงเซ็นสัญญาเงินกู้ โดยหลักการแล้วถ้าเริ่มคิดดอกเบี้ยจากวันที่เบิกเงินกู้ ในงวดสุดท้ายที่ชำระคืนก็ต้องคิดจนถึงวันก่อนชำระคืนหนึ่งวัน แต่ถ้าเริ่มคิดหนึ่งวันหลังวันเบิกเงินกู้ก็ต้อง

คิดไปจนถึงวันสุดท้ายที่ชำระคืน จะได้ไม่มีการนับซ้ำ เพราะดอกเบี้ยหนึ่งวันเราก็ไม่ควรเสียไปโดยไม่จำเป็น

สำหรับวิธีการนับวันเพื่อคำนวณดอกเบี้ยส่วนใหญ่จะเป็นไปตามวิธีปฏิบัติในตลาดของแต่ละสกุลเงิน ซึ่งมีหลักๆ อยู่สามวิธี ได้แก่

1. นับจำนวนวันจริง โดยคิดจากหนึ่งปีมี 360 วันเป็นฐานในการคำนวณ หรือที่เรียกว่า Actual/360 วิธีการนี้เป็นประเพณีปฏิบัติสำหรับเงินกู้ในตลาดยุโรปเกือบทุกสกุล
2. นับจำนวนวันจริง โดยคิดจากหนึ่งปีมี 365 วันเป็นฐานในการคำนวณ หรือเรียกสั้นๆ ว่า Actual/365 เงินกู้บางสกุลที่ใช้วิธีการคิดดอกเบี้ยแบบนี้ ได้แก่ เงินกู้สกุลเงินเยน และปอนด์สเตอร์ลิง ถ้าคำนวณต้นทุนเปรียบเทียบกัน วิธี Actual/360 จะแพงกว่า Actual/365 เช่น ถ้าอัตราดอกเบี้ยที่ 5% วิธีแรกถ้าคิดแบบ Actual/365 จะเท่ากับ 5.07%
3. วิธีใช้หลักหนึ่งปีมี 360 วัน และเดือนหนึ่งมี 30 วัน ดังนั้นถ้าเป็นการจ่ายดอกเบี้ยแบบครึ่งปีก็จะคำนวณจำนวนดอกเบี้ยทั้งปีแล้วหารสอง หรือถ้าคำนวณดอกเบี้ยรายเดือนก็หารสิบสอง เป็นต้น วิธีนี้เป็นวิธีที่นิยมใช้ในตลาดตราสารหนี้มากกว่า เช่น ตลาดพันธบัตรยุโรปสำหรับตลาดเงินกู้ก็มีใช้กันบ้างในเงินกู้บางประเภท เช่น เงินกู้ภาครัฐบาล หรือองค์กรระหว่างประเทศที่มีอายุเงินกู้ยาว

ประเภทการจ่ายดอกเบี้ย

ในกรณีเงินกู้ระยะสั้น การจ่ายดอกเบี้ยมักจะให้จ่ายพร้อมกับการจ่ายเงินต้น เช่น เงินกู้อายุหนึ่งเดือนหรือสามเดือน เมื่อครบอายุเงินกู้ผู้กู้ก็ต้องจ่ายเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือถ้าเป็นแบบ Revolving Credit ถ้าผู้กู้เลือกที่จะใช้เงินกู้ต่อไปอีกงวดหนึ่ง ก็ไม่ต้องคืนเงินต้นชำระแต่ดอกเบี้ยอย่างเดียว ถ้าเป็นเงินกู้ระยะยาว ก็จะมีการกำหนดงวดดอกเบี้ย เช่น งวดละสามเดือนหรือหกเดือน ในกรณีที่เงินกู้เป็นแบบทยอยชำระคืน มักจะกำหนดงวดดอกเบี้ยและงวดเงินต้นให้ตรงกัน โดยส่วนใหญ่งวดดอกเบี้ยมักจะเป็นรายไตรมาส (payable quarterly) กับรายหกเดือน (payable semi-annually) มักไม่ค่อยเห็นงวดดอกเบี้ยที่เป็นรายปี (payable annually) ยกเว้น ผู้ให้กู้เป็นองค์กรเพื่อการพัฒนาไม่ใช่อำนาจการเงินทั่วไปก็อาจเป็นไปได้ สำหรับธนาคารพาณิชย์คงอยากให้ลูกหนี้ชำระดอกเบี้ยบ่อยๆ เพื่อลดความเสี่ยง

ข้อดีของการกู้เงินแบบ Bilateral Loan อย่างหนึ่งก็คือทุกอย่างสามารถเจรจาต่อรองได้ ไม่ต้องมีข้ออ้างเรื่องธรรมเนียมปฏิบัติ หรือที่เรียกว่า Market Convention เช่นเดียวกับในเรื่องของวิธีการคำนวณดอกเบี้ยและการจ่ายดอกเบี้ย แบบที่นั่นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้กู้ที่สุด คือ

การคิดจำนวนวันจริงจากฐานหนึ่งปีมี 365 วัน เพราะฉะนั้น ผู้กู้ก็ควรจะต้องรองประเด็นนี้ด้วย ในทำนองเดียวกันการจ่ายดอกเบี้ยน้อยครั้งกว่าย่อมดีกว่า เช่น จ่ายปีละหนึ่งครั้งย่อมดีกว่าจ่าย ปีละสองครั้งหรือสี่ครั้ง เพราะอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงจะต่ำกว่า ยกตัวอย่างเช่น อัตราดอกเบี้ย 5% ต่อปี ถ้าจ่ายทุกหกเดือนอัตราที่แท้จริงจะเท่ากับ 5.0625% แต่ถ้าจ่ายทุกไตรมาสจะเท่ากับ 5.0945% โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$E = \{(r/n) + 1\}^n - 1$$

E = อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง

r = อัตราดอกเบี้ยต่อปี

n = จำนวนครั้งที่จ่ายดอกเบี้ยต่อปี

เมื่อทราบเช่นนี้ ผู้กู้ก็ควรที่จะเลือกวิธีที่ทำให้ต้นทุนต่ำที่สุด แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็ต้องคำนึงถึง ประเพณีปฏิบัติในแต่ละตลาดด้วยโดยเฉพาะถ้าเป็น Syndicated Loan ซึ่งจะมีบรรทัดฐาน ในการปฏิบัติอยู่บ้าง แต่ถ้าเป็น Bilateral Loan จะมีความยืดหยุ่นมากกว่า

อัตราดอกเบี้ยผิดนัด (Default Interest)

ถ้าผู้กู้ผิดนัดชำระดอกเบี้ยหรือเงินต้นเมื่อถึงกำหนดชำระ จะมีการคิดอัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้น เพื่อเป็นการลงโทษ เรียกว่า อัตราดอกเบี้ยผิดนัดหรืออัตราดอกเบี้ยปรับ (Default Interest หรือ Penalty Interest) โดยทั่วไปจะปรับอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นจากเดิม 1% หรือ 2% บนยอด ที่ผิดนัดนั้น โดยคิดจากวันที่เริ่มผิดนัดไปจนกว่าจะชำระให้เสร็จสิ้น ยกตัวอย่างเช่น เงินกู้ทั้งหมด 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เงินต้นครบกำหนดชำระ 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ผู้กู้ชำระช้าไป 3 วันก็จะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราเบี้ยปรับบนยอด 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ นี่เป็นเวลา 3 วัน ในบางกรณีอาจคิดเบี้ยปรับบนยอดหนี้ที่คงค้างทั้งหมดไม่ใช่บนยอดที่ผิดนัด ผู้กู้จึงต้องระมัดระวัง ในประเด็นนี้ด้วย ความจริงแล้วการที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระเงินจำนวนใดๆ ไม่ว่าจะเป็นเงินต้น ดอกเบี้ย หรือค่าธรรมเนียมก็ตาม ถือว่าผู้กู้ผิดพลั้งไม่ปฏิบัติตามสัญญาเงินกู้ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้กู้ ชำระคืนหนี้ทั้งหมดก่อนถึงกำหนดได้ ที่เรียกว่า Event of Default แต่ในทางปฏิบัติแล้ว เจ้าหนี้ จะยังไม่ดำเนินการทันที แต่จะสอบถามถึงสาเหตุก่อน เพราะในบางครั้งก็เป็นความผิดพลาดเล็กน้อย ที่สามารถแก้ไขได้ เช่น โอนเงินไปผิดวัน หรือผิดบัญชี ดังนั้น ผู้กู้จึงควรต้องรองให้มีช่วงเวลา ให้แก้ไข ก่อนที่เจ้าหนี้จะสามารถใช้สิทธิเรียกให้หนี้ขึ้นถึงกำหนดชำระทันที โดยทั่วไปเจ้าหนี้ ก็มักจะมีการผ่อนผันให้ประมาณ 3 ถึง 5 วัน